

Mål och budget 2025 med plan 2026–2027

Innehållsförteckning

1	För ett Östersund som lägger grund för framtiden.....	4
2	Kommunfullmäktiges mål och uppdrag.....	5
2.1	Östersunds kommun har en hållbar tillväxt, en välfungerande demokrati och effektiv organisation	6
2.2	Östersund kommuns verksamheter och bolag bedrivs socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart	8
2.3	Östersunds kommun finns en attraktiv och välfungerande arbetsmarknad som attraherar människor från alla delar av Sverige och världen. Östersunds kommun är en modern och attraktiv arbetsgivare	11
2.4	Östersunds kommun har en hållbar tillväxt, ett gott företagsklimat och innovationskraft. Östersund är en öppen och inkluderande kommun som attraherar både människor och näringsliv	14
2.5	Östersunds kommun finns en tillgänglig infrastruktur som bidrar till att stad och landsbygd växer på ett hållbart och tryggt sätt för alla medborgare	17
2.6	Östersunds kommun finns mycket goda förutsättningar för en meningsfull fritid och ett aktivt liv	20
2.7	Östersunds kommun klarar alla barn, unga och vuxna sin utbildning, når sin gymnasieexamen och utmanas i sitt livslånga lärande	22
2.8	I Östersunds kommun får invånarna stöd, vård och omsorg av hög kvalitet och lever självständiga liv. Kommunen arbetar med tidiga insatser för att öka invånarnas trygghet och stärker skyddet för utsatta barn	25
3	God ekonomisk hushållning.....	29
4	Förutsättningar för budget 2025 och plan 2026–2027.....	30
4.1	Samhällsekonomi	30
4.2	Ändrade demografiska utsikter påverkar kommunsektorn	30
4.3	Kommunernas ekonomi	31
4.4	Omvärldsanalys inför budget 2025	32
4.4.1	<i>Ledning, styrning och demokrati</i>	32
4.4.2	<i>Hållbarhet</i>	34
4.4.3	<i>Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare</i>	35
4.4.4	<i>Näringsliv och tillväxt</i>	37
4.4.5	<i>Infrastruktur</i>	40
4.4.6	<i>Aktivt liv</i>	43
4.4.7	<i>Utbildning</i>	45
4.4.8	<i>Trygghet och stöd</i>	47
4.5	Östersunds kommuns befolkning	49
4.5.1	<i>Demografi</i>	49

4.5.2	Befolkningsprognos	50
4.6	Östersunds kommuns ekonomiska förutsättningar	52
4.7	Östersunds kommuns finansiella förutsättningar	57
5	Sammanställning driftbudget 2025 med plan 2026–2027	61
5.1	Sammanställning driftbudget per nämnd	61
5.2	Exploateringsbudget	61
6	Sammandrag investeringsbudget 2025 med plan 2026–2027	62
6.1	Investeringsbudget i sammandrag	62
6.2	Större investeringsobjekt	64
7	Finansiell plan 2025–2027	65
7.1	Resultatbudget	65
7.2	Balansbudget	66
7.3	Kassaflödesbudget	67
8	Kommunfullmäktiges beslut	68

1 För ett Östersund som lägger grund för framtiden

Stabilitet, attraktivitet, hållbarhet, tillväxt och framåtanda. Det var några av orden som präglade budgeten för 2024 – ord som också följer oss in i verksamhetsåret 2025. För att summera budgeten för 2025 kan vi säga att det är idag vi lägger grunden för morgondagen.

Mittstyret fortsätter att arbeta för ett växande Östersund. Vårt befintliga näringsliv kompletteras med de möjligheter som följer av att Östersunds kommun har en självklar del i den gröna industrialiseringsvågen. Detta ska tillvaratas och användas för att göra Östersunds kommun ännu bättre – för kommuninvånarnas skull, för att utveckla vår välfärd, skapa fler möjligheter i form av jobb och bostäder, men också för att arbetet för en mer hållbar värld är avgörande. Här är kommunens egen klimatomställning viktig, och därför föreslår vi bland annat fortsatt utveckling av arbetet med cirkulära byggprocesser samt återbruk inom sektorn.

Nu när Sverige är medlem i NATO kommer Östersunds geografiska läge som knutpunkt i Skandinavien att vara centralt för framtida utveckling. De redan planerade försvarsetableringarna kan komma att utökas och fler värnpliktiga utbildas här. Att Försvarsmakten växer i Östersund bidrar till lokal tillväxt och är också direkt nödvändigt för att förstärka försvarsförmågan i vår del av landet, som en del av en allians i strävan efter en tryggare omvärld. Klart är också att betydande investeringar behöver göras av staten i infrastrukturen, både av försvarsmässig nödvändighet och för civil nytta. Den militära tillväxten innebär också utveckling för flera företag som verkar inom eller kring försvarsindustrin i Östersund. Tillsammans med Kriminalvården bedrivs också ett arbete för att skapa anstaltsplatser i Östersund. Detta har potential att skapa många arbetstillfällen både under byggnadsstadierna och inom verksamheterna.

Det ekonomiska läget förbättras gradvis, med sjunkande inflation och räntor. Budgeten för 2025 är återhållsam, samtidigt som flerårspronosen avspeglar en successiv ljusning. Inte minst på investeringssidan behövs tydliga prioriteringar för att både skapa goda förutsättningar framåt och slå vakt om det ekonomiska välståndet som Östersunds kommun har. På kort tid har nationella prognoser för befolkningstillväxten ställts om från att visa på tillväxt till att nu peka mot en rejäl inbromsning. Förändringar inom demografin visar på markant mindre barngrupper under den kommande 10-årsperioden, och över 40 % av befolkningstillväxten kommer att utgöras av personer som är 80 år eller äldre. Detta är något kommunen mycket noggrant behöver följa och anpassa planeringen efter. I kombination med den starka jobbtillväxten som väntas under samma period i vår kommun kan vi inte nog understryka hur stort fokus som måste läggas på att klara bostads- och kompetensförsörjningen.

I budgeten finns stora satsningar på att utveckla vårt fantastiska fritids- och friluftsliv. När kommunen växer ska fritids- och kulturlivet hänga med som en självklar del för medborgarnas hälsa och välbefinnande samt som en del av Östersunds själ. Pengar öronmärks till kulturskolan, som också ska byggas ut i Brunflo som en del av den pågående utvecklingsplanen. En efterlängtd renovering av Länsbiblioteket ska påbörjas. Vi ser också fram emot att välkomna Scenkonstbiennalen till Östersund under nästa år, Sveriges största scenkonstfestival.

Medborgarnas trygghet och omsorg är av främsta prioritet. Socialtjänsten står inför stora förändringar, och arbete pågår för att göra socialtjänsten mer tillgänglig. Ny lagstiftning kommer att ställa krav på en förstärkt samverkan. Ett gott nutida exempel på detta är den nystartade mottagningen Mini-Maria, ett samarbete mellan Östersunds kommun och Region Jämtland Härjedalen. Förebyggande arbete mot ungas missbruk och brottslighet kommer att fortsätta förstärkas kommande år. Tillsammans med polisen och andra aktörer arbetar kommunen strategiskt brottsförebyggande, där ett redan utvecklat arbete ska göras ännu bättre. Kriminaliteten har ingen plats i vårt Östersund.

Östersunds kommun befinner sig i en händelserik tid nu och framåt med den pågående tillväxtresan. I denna resa kan vikten av en fortsatt god kommunal service till invånarna inte nog betonas. Oavsett om det gäller äldreomsorg, skola, fritidsverksamhet, träningsanläggningar, gator och torg, eller någon annanstans i vår kommun, utgör det grundbulten i allt vi gör och skapar ett bättre Östersund för alla, såväl idag som imorgon.

Niklas Daoson, Kommunstyrelsens ordförande

2 Kommunfullmäktiges mål och uppdrag

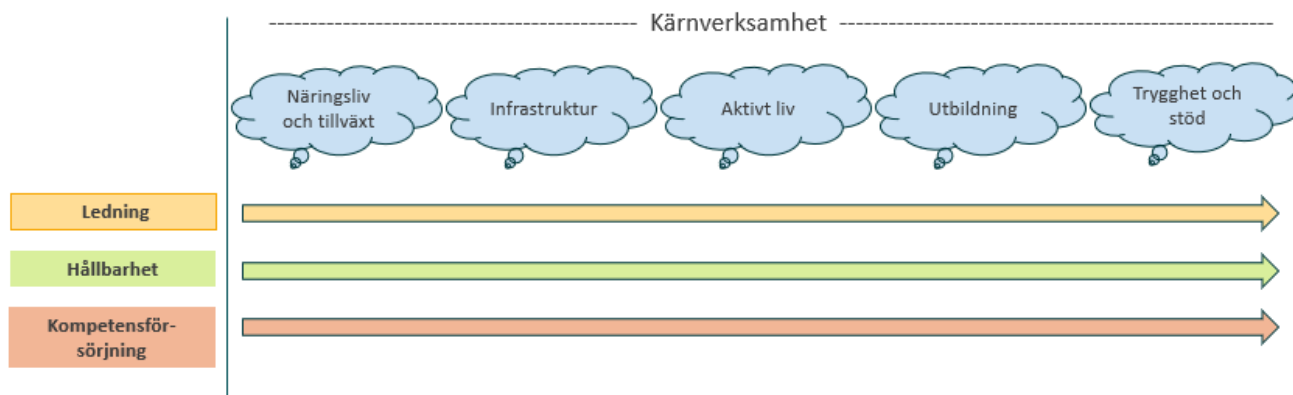
Kommunfullmäktige ska enligt Kommunallagen besluta om mål och riktlinjer för verksamheten. Kommunfullmäktige har beslutat om åtta mål vilka förstärks av en politisk text som anger den politiska ambitionsnivån för respektive mål under mandatperioden.

Tre av dessa mål är genomgripande för all kommunal verksamhet:

- Östersunds kommun har en hållbar tillväxt, en välfungerande demokrati och effektiv organisation (Ledning och styrning)
- Östersunds kommuns verksamheter och bolag bedrivs socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart (Hållbarhet – miljömässig, social och ekonomisk)
- I Östersunds kommun finns en attraktiv och välfungerande arbetsmarknad som attraherar människor från alla delar av Sverige och världen. Östersunds kommun är en modern och attraktiv arbetsgivare. (Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare)

Fem av Kommunfullmäktiges mål har fokus på kommunens kärnverksamhet:

- Östersunds kommun har en hållbar tillväxt, ett gott företagsklimat och innovationskraft. Östersund är en öppen och inkluderande kommun som attraherar både människor och näringsliv (Näringsliv och tillväxt)
- I Östersunds kommun finns en tillgänglig infrastruktur som bidrar till att stad och landsbygd växer på ett hållbart och tryggt sätt för alla medborgare (Infrastruktur)
- I Östersunds kommun finns mycket goda förutsättningar för en meningsfull fritid och ett aktivt liv (Ett aktivt liv)
- I Östersunds kommun klarar alla barn, unga och vuxna sin utbildning, når sin gymnasieexamen och utmanas i sitt livslånga lärande (Utbildning)
- I Östersunds kommun får invånarna stöd, vård och omsorg av hög kvalitet och lever självständiga liv. Kommunen arbetar med tidiga insatser för att öka invånarnas trygghet och stärker skyddet för barn (Trygghet och stöd)

2.1 Östersunds kommun har en hållbar tillväxt, en välfungerande demokrati och effektiv organisation

Kommunens ledning och styrning

Med framåtanda och en vision om ett Östersund som växer, skapas en attraktiv och öppen kommun som lockar såväl människor som företag till vår region. Östersund kommuns styrning och ledning ska vara demokratisk, tillgänglig, bygga på tillit mellan medborgare, samverkansparter och medarbetare samt utgå från ett kvalitativt jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv. Kommunen arbetar utifrån ett helhetstänk och en samsyn mellan kommunens olika verksamheter.

Hållbar ekonomisk tillväxt är en förutsättning för en välfärd av hög kvalitet och behövs för att säkra medborgarnas försörjning och sociala trygghet. Kostnaderna i den kommunala verksamheten ska inte överstiga intäkterna eller överföras på kommande generationer. Resurserna ska i så stor utsträckning som möjligt ligga nära medborgarna, skattepengarna ska användas med förnuft och försiktighet. Nämnderna ansvarar för att verksamheterna är kostnadseffektiva och håller sig inom kommunens givna ramar.

Rysslands invasion av Ukraina, den humanitära katastrofen och instabiliteten i vår omvärld lämnar inte Östersunds kommun eller dess invånare oberörda. Stigande räntekostnader, hög inflation och ett högre kostnadsläge innebär att noggranna prioriteringar behövs för att klara av att möta medborgares behov utifrån de ramar som hållbar ekonomi innebär. Östersunds kommun har en stark grundekonomi och nu används den styrkan för att upprätthålla kvaliteten i kommunens verksamheter, säkra kommunens tillväxt och för att mildra effekterna för medborgarna.

Östersunds kommun ska vara en trygg och säker plats för alla människor att bo, leva och verka på. Det brottsförebyggande arbetet pågår ständigt och ny lagstiftning väntas påverka det trygghetsskapande arbetet ytterligare positivt. I arbetet inför stundande svenskt NATO-medlemskap och uppbyggnaden av totalförsvaret väntas Östersunds kommun också ha en framträdande roll.

Fler människor ska få chansen att leva och verka i Östersunds kommun, målet är minst 75 000 invånare år 2040. För att nå målet behövs rätt förutsättningar för näringslivet, kommunikationer och bostäder. En väl utbyggd infrastruktur är en förutsättning och infrastrukturen bör vara rustad för att klara såväl dagens som morgondagens utmaningar. Östersund ska även vara en självklar del av den gröna industrialisering som sker i Sverige. Att invånarna har ett arbete är en viktig faktor för jämlikhet i kommunen och för den enskildes frihet.

Demokratin ska stärkas och i det arbetet ingår medborgardialoger, transparens och återkoppling som vitala delar för att skapa tillit mellan kommunen och medborgarna. Östersunds kommun ska utveckla former för att ta vara på engagemanget från civilsamhället och åstadkomma förändringar. I en representativ demokrati ska samspelet mellan förtroendevalda, medborgare och tjänstepersoner hela tiden utvecklas för hög verkställighet och ökat förtroende. Barn och ungas deltagande i demokratin och kommunens arbete ska ytterligare förstärkas och särskilt beaktas.

Uppdrag

Uppdrag	Ansvarig nämnd	Förtydligande
Säkerställ en tillräcklig kostnadskontroll i investeringsprojekt	KS, TN	Under året ska berörda nämnder vidta åtgärder för att säkerställa en tillräcklig kostnadskontroll i investeringsprojekt utifrån Revisionens lämnade rekommendationer och granskningsresultat.
Säkerställ implementering och organiseringen av de tre hållbarhetsdimensionerna	KS	Kommunen har höga ambitioner när det gäller hållbarhet vilket speglas i den politiska texten och dess mål. Uppdraget syftar till att ledning och styrning av kommunen ska präglas fullt ut av dessa ambitioner och mål. Organisation, beslut, konsekvensanalyser och uppföljning ska ha en struktur som säkerställer att de tre hållbarhetsdimensionerna ekologi, social och ekonomisk hållbarhet är tydligt implementerade i all verksamhet. Det ska också tas fram en struktur för hur kommunen hanterar målkonflikter som uppkommer i arbetet med omställning.

Driftbudget (justering i tkr)

Orsak till ramjustering	Benämning	Nämnd	Ramtillskott 2025	Ramtillskott 2026	Ramtillskott 2027	Varaktig ramökning
Ambitionshöjning	Tjänstefinansiering investeringscontroller	KS	900	900	900	Ja

Investeringar

Inga större investeringar är kopplade till Kommunens ledning och styrning.

Nyckeltal

	Senaste år	Senaste värde	Trend	Jmf riket
Invånare totalt, antal	2023	64 881		
Förändring i antal invånare under senaste femårsperioden, (%)	2023	2,62		
Medborgarundersökningen - Kommunen sköter sina olika verksamheter bra, andel (%)	2023	86		
Medborgarundersökningen - Kommunen är en bra plats att bo och leva på, andel (%)	2023	96		
Medborgarundersökningen - Kan rekommendera andra att flytta till kommunen, andel (%)	2023	76		
Medborgarundersökningen - Förtroende för kommunens politiker, andel (%)	2023	51		
Medborgarundersökningen - Möjlighet att påverka politiska beslut i kommunen fungerar bra, andel (%)	2023	31		
Medborgarundersökningen - Invånarnas möjlighet till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter är bra, andel (%)	2023	25		
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen – Ledarskapsindex	2023	77		
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen – Styrningsindex	2023	78		
Delaktighetsindex, andel (%) av maxpoäng	2023	58		
Förstagångsväljare som röstade i senaste kommunfullmäktigevalet, andel (%)	2022	79		
Valdeltagande i senaste kommunvalet (%)	2022	82,63		

2.2 Östersund kommuns verksamheter och bolag bedrivs socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart

Hållbarhet – Miljömässig, social och ekonomisk

Östersunds kommuns ska ha en hög ambitionsnivå och öka takten i omställningen till hållbar utveckling.

Social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet ska genomsyra alla kommunens verksamheter och engagemang. Utgångspunkten för hållbarhetsarbetet är FN:s 17 globala mål där varje sådant är tätt sammankopplade med de övriga. Östersund är en stolt samisk förvaltningskommun.

Hållbar utveckling innebär att dagens behov tillgodoses utan att äventyra kommande generationers behov. Ekonomisk tillväxt, social hållbarhet och miljömässig balans säkrar kommande generationers välfärd och behövs för att säkerställa försörjning och social trygghet.

I Östersunds kommun ska människan stå i centrum. Den sociala hållbarheten innebär ett jämställt och jämlikt samhälle där individer lever goda liv med likvärdiga förutsättningar. Barnkonventionen ska förverkligas i alla beslut som rör barns livsvillkor. Kommunen ska motverka mäns våld mot kvinnor genom strategiskt preventivt arbete. Kommunen ska eftersträva ett öppet samhälle med hög tolerans, där människor har växande tillit till varandra och är delaktiga i

samhällsutvecklingen. Östersunds kommun ska eftersträva minskande klyftor mellan människor, stad, landsbygder och bostadsområden.

Den miljömässiga dimensionen ska fokusera på hur kommunen hushåller med naturens resurser och bidrar till utveckling utan att göra skada på natur, ekosystem eller kultur. Kommunen ska vara ett föredöme i klimatomställningen och miljöarbetet genom att bland annat vara fossilbränslefritt och klimatneutralt 2030, motverka PFAS samt vara aktiva i nationella initiativ som Viable Cities och Klimatkommunerna. Kommunen ska ställa högre krav på hållbarhet vid upphandlingar för att bidra till omställning.

Kommunen ska underlätta för medborgare och företagare att agera hållbart genom en hög kunskaps- och servicenivå. Kommun ska tillsammans med näringsliv, universitet och fristående organisationer främja utveckling, kunskap och hållbar tillväxt med nya etableringar, regemente och bostäder för alla. Arbetet med utvecklingsplaner för Torvalla, Brunflo, Lit- Håggenås kommer att fortsätta tillsammans med nya planer för hållbar utveckling av kommunens olika områden.

Uppdrag

Uppdrag	Ansvarig nämnd	Förtydligande
Samordna kommunens främjande arbete med barn och ungdomar	SAN (BOUN, VON, KFN, KS)	Utse representanter från alla berörda parter och påbörja arbetet med samordning av de insatser som görs. Kartläggning av vilken typ av insatser som saknas.
Skapa bättre förutsättningar för medborgarna att ta hållbara beslut i sin konsumtion av energi, material och vatten	MSN, KS (TN, BOUN)	Uppdraget innebär att ta fram ett koncept för en utbildning riktad mot medborgare för att hjälpa dem att ta hållbara beslut i sin konsumtion av energi, material och vatten. Uppdraget innebär även att se över vilka resurser som behövs för ett praktiskt genomförande.
Utveckla och implementera en modell för hållbart byggande	TN KS	Under året ska Östersunds kommun utveckla och implementera en modell för hållbart byggande. Modellen ska grunda sig på en utredning om hur kommunen kan nå en klimatneutral bygg- och anläggningsprocess. Mer specifikt ska modellen harmonisera med åtgärdsförslagen i kommunens nya klimatstrategi, liksom rådande lagkrav. Modellen ska ta hänsyn till hållbarhetens tre perspektiv: ekologisk, socialt och ekonomisk. Modellen syftar till att skapa ett förvaltningsövergripande arbetssätt och ska gälla både renovering och nyproduktion.

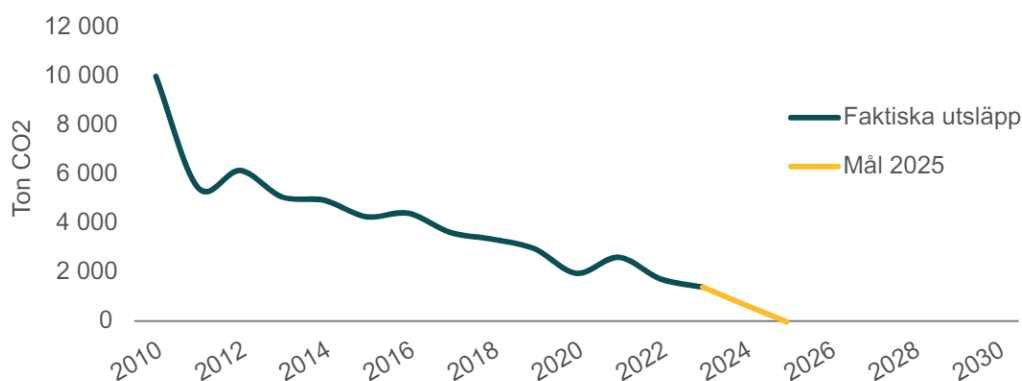
Driftbudget (justering i tkr)

Orsak till ramjustering	Benämning	Nämnd	Ramtillskott 2025	Ramtillskott 2026	Ramtillskott 2027	Varaktig ramökning

Fossilbränslefri kommunorganisation 2025

Östersunds kommun har beslutat att bli fossilbränslefri under år 2025. Det finns möjlighet att nå målet men en förutsättning är att investeringar görs. Det är fossila utsläpp från oljepannor, fordon, maskiner eller liknande som behöver ersättas med fossilfria lösningar.

Utsläppsminskning och målsättning för fossilbränslefri kommunorganisation 2025

Figur 13. Faktiska utsläpp för kommunorganisationen 2010–2023 samt målsättning om fossilbränslefri kommunorganisation år 2025.

Investeringar

Arbetet med konvertering till fossilbränslefri uppvärmning är i slutfasen där investeringar kommer att göras för att fasa ut kommunens sista oljepannor. Dessutom planeras investeringar i elbilsladdare för 5 miljoner kronor 2025 samt reinvesteringar i både arbetsmaskiner och tunga fordon för att nå målet om en fossilbränslefri kommunorganisation 2025.

Nyckeltal

	Senaste år	Senaste värde	Trend	Jmf riket
Utsläpp till luft av växthusgaser, ton CO2-ekv/inv	2021	2,15		
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg/inv	2021	9,30		
Utsläpp till luft av PM10. Dygn som dygnsmedelvärdet överskrider miljökvalitetsnormen 50 ug/m3 - Mätstation: Rådhusgatan (dygn/år)	2022	36		
Fossila koldioxidutsläpp jämfört 2010	2022	-59 %		
Befolkning i kollektivtrafiknära läge, andel (%)	2021	90,40		
Medelavstånd till skyddad natur, km	2022	2		
Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv	2022	631		
Fossiloberoende personbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området (%)	2023	17,98		
Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%)	2023	90,82		
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%)	2022	34,00		
Måltidssvinn, grundskola, gram/ätande	2022	53		
Måltidssvinn, förskola, gram/ätande	2022	46		
Energiförbrukning jämfört 2010	2021	-29 %		
Medborgarundersökningen - Information från kommunen om vad enskilda kan göra för att minska sin miljö- och klimatpåverkan fungerar bra, andel (%)	2023	71		
Invånare med fetma, andel (%)	2022	16,50		
Invånare med bra självs kattat hälsotillstånd, andel (%)	2022	69,10		
Invånare 16–84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%)	2022	84		
Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	2023	32,30		
Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	2023	38,70		
Kvinnors medianinkomst som andel av mäns medianinkomst, andel (%)	2022	86,39		
Anmälda våldsbrott i kommunen, antal/100 000 inv	2023	937		
Anmälda brott om grov kvinnofridskränkning i kommunen, antal/100 000 inv	2023	20		
Anmälda misshandelsbrott mot kvinna, inomhus, bekant med offret (treårsmedelvärde), antal/100 000 inv	2023	185,6		
Invånare 16 – 84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	2022	26		
Invånare 16 – 84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)	2022	27		
Medborgarundersökningen - Låg oro för att bli utsatt för våldsbrott eller hot om våld, andel (%)	2023	84		
Bruttoregionprodukt, kommun (BRP), kommun, 1 000 kr/inv	2021	468		
Nettokostnadsavvikelse totalt (exkl. LSS), andel (%)	2022	4,53		
Verksamhetens resultat kommun, andel (%) av skatter och statsbidrag	2023	0,55		

2.3 I Östersunds kommun finns en attraktiv och välfungerande arbetsmarknad som attraherar människor från alla delar av Sverige och världen. Östersunds kommun är en modern och attraktiv arbetsgivare

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Kompetensförsörjningen är en nyckelfråga för att Östersunds kommun ska kunna växa och klara kommande demografiska utmaningar. Kompetensförsörjningen är avgörande för kvalitén i välfärden, inte minst inom utbildning och omsorg där stora pensionsavgångar kommer ha stor påverkan.

Kompetensförsörjningen är också en nyckelfråga för att möjliggöra för företag att växa och välja att etablera sig i regionen. För individen ger arbete möjlighet att leva ett självständigt liv och förverkliga sig själv. En förbättrad infrastruktur i regionen är avgörande för framtidens kompetensförsörjning och arbetspendling.

Östersund ska ha en attraktiv arbetsmarknad som lockar människor ifrån hela världen. En god tillgång till utbildning, språkundervisning, praktik och arbete medför att nyanlända fort kommer i arbete och är en avgörande faktor för integration. Den som flyttar till kommunen ska snabbt kunna etablera sig på arbetsmarknaden och skaffa sig en utbildning. Mångfald och människors olikheter ska ses som en tillgång i arbetslivet.

Som arbetsgivare ska Östersunds kommun ha ett ledarskap och medarbetarskap som präglas av engagemang, utveckling och professionalism. Kommunens medarbetare ska känna sig nöjda med sin arbetsituation och ha goda möjligheter till utveckling, delaktighet och ansvar. Minskad sjukfrånvaro eftersträvas kontinuerligt i kommunens arbetsgivarroll. Östersunds kommun ska erbjuda sina anställda god arbetsmiljö, stödfunktioner som behövs i verksamheterna och en väl utbyggd IT-infrastruktur.

Ett aktivt och nära samarbete mellan kommunen, näringslivet, universitetet, grundskola och gymnasium är avgörande för en lyckad kompetensförsörjning både på kort och lång sikt. Företag från olika delar av näringslivet ska bjudas in att delta i utformningen av yrkes- och vuxenutbildningar och ges möjlighet att informera om sina behov av arbetskraft.

Östersunds kommun ska bedriva ett aktivt tillgänglighetsarbete för att skapa förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att delta fullt ut i arbetslivet och samhället i övrigt. Östersunds kommun ska också arbeta långsiktigt och strategiskt med jämställdhet och mångfaldsfrågor för att riva hinder förknippade med normer

och motverka icke-jämställda strukturer. Ett systematiskt arbete ska bedrivas för att öka andelen kvinnor i

mansdominerade yrken samt andelen män i kvinnodominerade yrken.

Uppdrag

Uppdrag	Ansvarig nämnd	Förtydligande
Stärka kommunen som arbetsgivare samt kompetensförsörjningen i kommunen som geografiskt område	KS	Under 2025 ska kommunen arbeta fram en tydlig färdplan för hur kommunen stärker sin attraktivitet som arbetsgivare samt för hur kommunen ska samverka med andra aktörer för att stärka kompetensförsörjningen i kommunen som geografiskt område.
Öka ambition och förändrade arbetssätt inom jämställdhetsarbetet för att möta kompetensutmaningar	Alla	<p>För att ge kvinnor och män lika möjligheter i arbetslivet krävs ett aktivt jämställdhetsarbete. Välfärdens kompetensutmaning kräver att den, utifrån kön, uppdelade arbetsmarknaden upphör och kvinnors och mäns fulla potential tas till vara.</p> <p>Under 2025 ska goda exempel identifieras om hur kommunorganisationen kan arbeta för att öka jämställdheten. Kommunens nämnder och förvaltningar ska ha god kunskap vad SKR:s nio strategier innebär och hur det påverkar arbetet med kompetensförsörjning i respektive nämnd.</p> <p>Under året ska nya arbetssätt för att möta nämndernas kompetensförsörjningsbehov tas fram. Uppdraget ska arbetas med hos samtliga nämnder/förvaltningar och Område HR är samordnande och stödjande i arbetet.</p>

Driftbudget (justering i tkr)

Orsak till ramjustering	Benämning	Nämnd	Ramtillskott 2025	Ramtillskott 2026	Ramtillskott 2027	Varaktig ramökning
Prisjustering	Rekryteringssystem Reachme	KS	200	200	200	Ja
Prisjustering	Sitevision	KS	260	260	260	Ja
Volymökning	Medarbetardagar	KS	1 900	0	1 900	Vartannat år
Volymökning	Fackliga företrädare	KS	700	700	700	Ja
Ambitionshöjning	Tekniska installationer på Storsjöbadet	KS/AOF	5 000	5 000	5 000	Ja
Driftkostnad	Tillkommande driftkostnader – Grundskola	BUN	5 500	5 500	5 500	Ja
Volymökning	Tillkommande driftkostnader för investeringar	BUN	3 100	3 100	3 100	Ja
Ambitionshöjning	NIS 2	KS	2 300	2 300	2 300	Ja
Ambitionshöjning	Inköpssystemet Proceedo	KS	1 900	1 900	1 900	Ja
Volymökning	Fortsatt arbete med personkapacitetsutredningen	KS/AOF	3 500	0	0	Nej
Driftkostnad	Tillkommande driftkostnader för investeringar	KFN	410	410	410	Ja
Driftkostnad	Tillkommande driftkostnader – Storsjöbadet	KFN	100	100	100	Ja
Ambitionshöjning	Fritidsgård i Häggenås	KFN	600	600	600	Ja

Investeringar

Under Kompetensförsörjning redovisas investeringar till ett värde av 270 miljoner kronor under 2025 varav de största investeringsposterna motsvaras av fastighetsinvesteringar. Här återfinns bland annat renoveringen av det anrika Rådhuset, investeringar inom systemförvaltning och IT-arkitektur, reinvesteringar av inventarier samt underhåll av fastigheter.

Nyckeltal

	Senaste år	Senaste värde	Trend	Jmf riket
Årsarbetare, totalt kommunalt anställda, antal	2023	5 183		
Anställda utrikes födda, kommun, balanstal	2022	1,25		
Arbetad tid utförd av tillsvidareanställda månadsavlönade, kommun, andel (%)	2023	82		
Nya tillsvidareanställda månadsavlönade, kommun, andel (%)	2023	14,2		
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%)	2023	73,53		
Bra bemötande vid kontakt med tjänsteperson i kommunen, andel (%)	2023	89		
Att få svar på frågor till kommunen fungerar bra, andel (%)	2023	78		
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen – Totalindex	2023	77		
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen – Motivationsindex	2023	77		
Sjukfrånvaro kommunalt anställda	2023	8,10		
Digital mognad	2023	55,7		
Tomma lokaler, kvm	-			
Akut underhåll, hyresgenererat, kr/kvm	-			
Akut underhåll, via andra medel, kr/kvm	-			
Planerat underhåll, hyresgenererat, kr/kvm	-			
Planerat underhåll, via andra medel, kr/kvm	-			

2.4 Östersunds kommun har en hållbar tillväxt, ett gott företagsklimat och innovationskraft. Östersund är en öppen och inkluderande kommun som attraherar både människor och näringsliv

Näringsliv och tillväxt

En hållbar tillväxt och ett gott företagsklimat är grundläggande förutsättningar för kommunens välfärd och säkrar invånarnas möjligheter till sysselsättning, försörjning och social trygghet. Östersund ska vara attraktivt för inflyttning och för företag att etablera sig i. Att det är enkelt att starta och driva företag i kommunen och att det inom kommunorganisationen finns en förståelse för näringslivets behov skapar utrymme för växande företag och innovation. En växande kommun för med sig arbetstillfällen, nya invånare och skatteintäkter som garanterar en välfärd av högsta kvalitet. Östersunds kommun har ett mål om att vara minst 75 000 invånare år 2040.

Bristerna i Jämtlands infrastruktur utgör ett tillväxthinder för regionens utveckling. En förbättrad kollektivtrafik och infrastruktur är avgörande för framtidens tillväxt. Resttiderna mellan Östersund och Stockholm med tåg måste kortas och är nyckelfråga för kommunen att driva framåt.

För att nå målen ska kommunen vara en utvecklingspartner och möjliggörare för ett blomstrande näringsliv. I sin myndighetsutövning ska kommunen inom givna ramar pröva ett ja före ett nej. Östersunds kommun ska också bli den bästa kommunen för kvinnor att vara företagare i och verka för att andelen kvinnor som driver företag ökar.

Östersund ska vara en attraktiv evenemangsstad där det arrangeras kultur- och idrottsevenemang i världsklass. Genom att erbjuda en hög livskvalitet kan Östersunds kommun attrahera inflyttning och nya etableringar ifrån övriga landet och världen.

För att möjliggöra tillväxt ska Östersunds kommun fortsätta planera för ökad tillgång till industri- och verksamhetsmark samt mark för bostadsbyggande i olika former och prisklasser. Arbetet med utvecklingsplaner för Torvalla, Brunflo, Lit-Häggenås samt fler kommande planer är viktiga för hela kommunens tillväxt. Stads kärnan ska utvecklas bland annat genom en ny detaljplan för Gustav III:s torg och Östersunds-länken som kommer att göra kollektivtrafiken mer tillgänglig.

En livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, skola, boende och välfärd är en viktig del av Östersund kommuns tillväxt. Jordbrukets produktion av livsmedel är grunden för en tryggad livsmedelsförsörjning och det lokala småskaliga mathantverket. Kommunen ska därför öka andelen lokala livsmedel som används i de kommunala verksamheterna. Östersunds kommun är stolta över utnämningen till Creative City of Gastronomy och att vara en del av Creative Cities Network.

Samverkan mellan kommunal verksamhet och civilsamhället; föreningar, ideella organisationer, bytvecklingsgrupper och näringsliv är alla en viktig del av den gemensamma utveck-

lingen. Östersunds kommun ska utveckla former för att ta tillvara civilsamhällets engagemang.

Uppdrag

Uppdrag	Ansvarig nämnd	Förtydligande
Ökad ambition avseende att förbättra företagsklimatet i Östersunds kommun	KS	Under 2025 ska kommunen kartlägga och vidta åtgärder för att ytterligare förbättra företagsklimatet i Östersunds kommun.
Samtliga nämnder och förvaltningar ska påbörja arbetet utifrån Färdplan för hållbar tillväxt	Alla	Utifrån Färdplan för hållbar tillväxt ska varje nämnd/förvaltning planera och genomföra minst en aktivitet som bidrar till målet om 75 000 invånare år 2040.
Ökat samarbete med idéburen sektor	KS	År 1. Öka kunskapen om vad idéburen välfärd innebär och vilka möjligheter det finns till samarbete och inköp kopplat till denna sektor. Känna till möjligheterna med förändrad lagstiftning. År 2. Samtliga förvaltningar ser över i vilka processer samarbeten med idéburen sektor kan ske.
Utveckla kommunens upphandlingsarbete	KS	Kommunen har tidigare arbetat med att underlätta för mindre företag att kunna konkurrera i livsmedelsupphandlingar. Som en del i att fortsätta förbättra kommunens företagsklimat ska kommunen arbeta med att utveckla kommunens upphandlingar så att de i möjligaste mån möjliggör för såväl mindre som större aktörer att lämna anbud även inom andra områden än livsmedel.
Förstärk och förtydliga ansvarsfördelningen avseende profilering och marknadsföring av platsvarumärket Östersund	KS	Profilering och marknadsföring av platsvarumärket Östersund behöver förstärkas och ansvarsfördelningen förtydligas för att få ökad inflyttning av såväl företag som människor till Östersund. Vi behöver fler besökare samt att människor som redan bor här väljer att stanna kvar. Arbetet med profilering och marknadsföring ska under året förstärkas samt förtydligas avseende arbetsområden. Förtydligande ska ske såväl inom förvaltningen som externt med samverkanspartners som ex Destination Östersund.

Driftbudget (justering i tkr)

Orsak till ramjustering	Benämning	Nämnd	Ramtillskott 2025	Ramtillskott 2026	Ramtillskott 2027	Varaktig ramökning
Ambitionshöjning	Utvecklingsplan Brunflo	KS	250	250	250	Ja
Ambitionshöjning	Utvecklingsplan Torvalla, Lit och Häggenås	KS	500	500	500	Ja
Ambitionshöjning	Scenkonstbiennalen	KS	1 500	0	0	Nej
Ambitionshöjning	Område Näringsliv & Tillväxt – Två tjänster och verksamhetsmedel	KS	2 500	2 500	2 500	Ja
Ambitionshöjning	Område Mark & Exploatering – 1,5 tjänster	KS	1 400	1 400	1 400	Ja
Prisjustering	Jamtli - Utökad anslag	KS	2 100	0	0	Nej
Prisjustering	Destinationen – Utökad anslag	KS	3 000	0	0	Nej

Investeringar

Inga större investeringar är kopplade till Näringsliv och tillväxt.

Nyckeltal

	Senaste år	Senaste värde	Trend	Jmf riket
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) – Totalt, NKI	2023	74,91		
Egenföretagare, andel av förvärvsarbetande dagbefolkning (%)	2021	8		
Medborgarundersökningen - Bra tillgång till kommunal service utanför kommunens centralort, (%)	2023	79		
Färdigställda bostäder i flerfamiljshus under året, antal/1000 inv	2022	1,58		
Färdigställda bostäder i småhus under året, antal/1000 inv	2022	0,88		
Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%)	2023	9,52		
Förvärvsarbetande invånare 20 – 64 år, andel av befolkning, (%)	2021	82,96		
Demografisk försörjningskvot	2023	0,81		
Långtidsarbetslöshet 25–64 år, årsmedelvärde, andel (%) av bef.	2023	2,09		
Invånare 16 – 24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%)	2021	4,51		
Arbetslöshet 16–24 år, årsmedelvärde, andel (%) av registerbaserad arbetskraft	2023	6,55		
Arbetslöshet 16–64 år, årsmedelvärde, andel (%) av registerbaserad arbetskraft	2023	4,57		
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%)	2021	76,78		
Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, deltagare som börjat arbeta eller studera, andel (%)	2022	46,12		
Förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20–64 år, vistelsetid 4–6 år, andel (%)	2022	68,46		
Medborgarundersökningen - Kommunens arbete för att förbättra integration och delaktighet i samhället fungerar bra, andel (%)	2023	38		

2.5 I Östersunds kommun finns en tillgänglig infrastruktur som bidrar till att stad och landsbygd växer på ett hållbart och tryggt sätt för alla medborgare

Infrastruktur

Östersunds kommun har som mål att bli minst 75 000 medborgare till år 2040. Samhällsplaneringen ska utgå från att tillväxten ska fördelas jämnare över hela kommunen, samtidigt som sociala klyftor ska minska. I Östersunds kommun ska stad och land utvecklas tillsammans och i takt. Det säkerställer likvärdig tillgång till boende, kommunikationer, samhälls-service och offentliga mötesplatser så att den lokala utvecklingen av näringslivet samt byggande på landsbygden främjas. Vid en förtätning av staden bör alternativet att bygga på höjden alltid beaktas för att besvara tillgång till stadsnära grönområden.

Kommunens alla vattennära miljöer har ett särskilt attraktions-skapande värde för medborgare och besökare vilket ska tas i beaktande vid den långsiktiga planeringen för tillväxt i hela kommunen.

En väsentlig del i infrastrukturen är att kommunal service-närvaro finns på serviceorter och servicepunkter. Fortsatt utbyggnad av bredband, fungerande kollektivtrafik och infrastruktur för modern och fossilfri bilism ska finnas i hela kommunen.

Bristerna i Jämtlands infrastruktur utgör ett tillväxthinder för regionens utveckling. En förbättrad kollektivtrafik och infrastruktur, med framför allt snabbare restid mellan Östersund och Stockholm med tåg, är avgörande för framtidens tillväxt. Även en fungerande flyginfrastruktur är nödvändig för tillväxten.

Östersunds kommun ska arbeta för god robusthet vad gäller grundläggande samhällskritisk infrastruktur som energi- och vattenförsörjning, hållbara transporter och avfall. Detta blir särskilt viktigt i en orolig omvärld och är en förutsättning för att hela Östersunds kommun ska fortsätta växa på ett smart och hållbart sätt. Kommunen ska också möjliggöra för infrastruktur som inte är kommunalt driven.

Vatten är en grundförutsättning för allt levande, för människors hälsa, hållbar utveckling, livsmedels- och energiproduktion. Östersunds kommun ska säkerställa god vattenkvalitet i hela kommunen och ska arbeta med att ha en trygg beredskap för en reservtåkt.

Det ska vara enkelt att resa till, från och inom Östersunds stad. En del handlar om utvecklad kollektivtrafik och pendlarparkeringar.

Uppdrag

Uppdrag	Ansvarig nämnd	Förtydligande
Östersunds kommun ska ha förmågan att leda/styra/organisera hanteringen av en störning på både förvaltnings- och kommunövergripande nivå	Alla	Utbildningar och övningar i beslutad utbildnings- och övningsplan för mandatperioden ska genomföras. Detta gäller både på kommunövergripande nivå och förvaltningsnivå.
Skapa en krigsorganisation samt krigsplacera personal	Alla	Östersunds kommun ska under år 2025 färdigställa underlag för och anta det planverk och den krigsorganisation som tas fram under år 2024, samt krigsplacera personal.
Skapa robust rapporterings- och kommunikationsförmåga	Alla	Kommunens nämnder ska i sina planer för hantering av samhällsstörningar och inför höjd beredskap redogöra för hur verksamheten ska bedriva analog samverkan, rapportering och målgruppsanpassad kriskommunikation. Dessa planer ska samordnas på en kommunövergripande nivå. Östersunds kommun ska skapa förmåga att kommunicera med robusta reservsambandsmedel (RAKEL) i stab, mellan förvaltningar och med externa myndigheter.
Påbörja arbetet med att ta fram ett tematiskt tillägg till översiktsplanen för grönstruktur, där ekologiska, sociala och rekreativa värden hos grönstrukturen ingår	MSN (TN, KS, KFN)	Påbörja arbetet kring ett tematiskt tillägg till översiktsplanen för grönstruktur. Inlägget ska klargöra vilka ytor som ska användas till vad, där till exempel friluftsliv ingår som en aspekt.

Driftbudget (justering i tkr)

Orsak till ramjustering	Benämning	Nämnd	Ramtillskott 2025	Ramtillskott 2026	Ramtillskott 2027	Varaktig ramökning
Ambitionshöjning	Tjänstefinansiering exploateringsingenjör	KS	450	450	450	Ja
Driftkostnad	Skattefinansierad tillsyn för Alkohol	MSN	200	200	200	Ja
Driftkostnad	Tillfälligt serveringstillstånd	MSN	200	0	0	Nej
Driftkostnad	Skattefinansierad tillsyn enligt miljöbalken	MSN	800	800	800	Ja
Volymökning	Strategisk grön planering	MSN	800	800	800	Ja
Ambitionshöjning	Medfinansiering i Viable cities	MSN	1 200	1 200	1 200	Ja
Uppdrag	Tematiskt tillägg till översiktsplanen för grön struktur	MSN	1 000	0	0	Nej
Volymökning	Nybyggda anläggningar och program	TN	688	688	688	Ja
Volymökning	Ökade driftkostnader på grund av tillkommande ytor och objekt	TN	3 185	3 185	3 185	Ja
Ambitionshöjning	Utveckla cirkulära byggprocesser samt återbruk inom byggsektorn	TN	2 850	2 850	2 850	Ja
Ambitionshöjning	Luftmätningar	MSN	350	350	350	Ja

Investeringar

Målet för infrastruktur omfattar kommunens samhällsbyggnadsprocesser där en stor del av kommunens såväl skatte- som taxefinansierade investeringar återfinns. Inom gata och park planeras det för investeringar på 145 miljoner kronor där Östersundslänken och trafikplats Odensskog är stora poster. Vatten och avlopp omfattas av investeringar på 268 miljoner kronor. Här

görs stora investeringar i form av ett nytt vattenverk samt råvattenintag i Minnesgårde, sanering av ledningsnät samt ett nytt reningsverk i Lockne. Inom avfall och återvinning planeras det bland annat för investeringar i en återvinningscentral i Brunflo samt att en förstudie av en ny Kretsloppspark ska utföras.

Nyckeltal

	Senaste år	Senaste värde	Trend	Jmf riket
Handläggningstid (median) från när ansökan betraktas som fullständig till beslut för bygglov för nybyggnad av en- och tvåbostadshus, antal dagar	2023	7		
Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare	2022	424		
Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel %	2022	44		
Sjöar med god ekologisk status, andel (%)	2022	18,37		
Vattendrag med god ekologisk status, andel (%)	2022	7,27		
Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status, andel (%)	2022	93,33		
Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%)	2023	95,63		
Nöjdhet med skötseln av kommunens utomhusmiljöer, andel (%)	2023	73		
Medborgarundersökningen - Utbudet av återvinningscentraler i kommunen är bra, andel (%)	2023	89		
Medborgarundersökningen - Möjligheterna att enkelt kunna göra längre resor från kommunen utan bil är bra, andel (%)	2023	55		
Medborgarundersökningen - Möjligheterna att enkelt använda kollektivtrafik för vardagliga resor är bra, andel (%)	2023	71		
Medborgarundersökningen - Möjligheterna att enkelt använda kollektivtrafik till fritidsaktiviteter är bra, andel (%)	2023	54		

2.6 I Östersunds kommun finns mycket goda förutsättningar för en meningsfull fritid och ett aktivt liv

Ett aktivt liv

Östersunds kommun har ett rikt och tillgängligt kulturutbud som skapar en känsla av gemenskap i en växande kommun. Tillgången till en meningsfull och aktiv fritid ska vara tillgänglig på lika villkor för alla invånare. Utbudet ska omfatta såväl kulturella som idrottsliga upplevelser.

Östersund ska vara en stad där kulturella upplevelser är ständigt närvarande och där gatubilden inbjuder till aktiviteter. Kommunen och övriga samhällsaktörer ska tillsammans främja kulturella initiativ både i staden och på landsbygden. Invånarna i hela kommunen ska ha goda möjligheter att uppleva och skapa kultur. Möjligheterna att ta del av professionell kultur, som utställningar och konsthantverk, ska vara goda. Lokaler och mötesplatser ska finnas i hela kommunen.

I Östersunds kommun går elit- och breddidrott hand i hand. Kommunens utbud och samlade kunskap gör Östersund attraktivt för evenemang. Flera evenemang i kombination med en växande befolkning leder till att efterfrågan på anläggningar och lokaler ökar. Kommunen behöver arbeta för en lösning som möjliggör bästa användande av anläggningarna.

Spontanidrott, möjlighet till rörelse, friluftsliv och rekreation ska vara en viktig del av kommunens samhällsplanering. I Östersunds kommun ska det alltid vara nära till naturupplevelser. Friluftslivet är en del av Östersunds unika själ. Östberget ska fortsätta utvecklas för aktiviteter året runt. Kommunen ska tillsammans med övriga samhällsaktörer samverka för att utvecklas till en attraktiv upplevelsekommun.

Fritidsgårdsverksamheten behöver hela tiden utvecklas i takt med samtiden. Aktiviteter och utbud ska anpassas efter ungdomars behov och intressen. Fritidsgårdarna ska utvecklas tillsammans med mobila teamet och kulturskolan. Fritiden ska vara meningsfull och tillgänglig för barn och ungdomar i hela kommunen.

Stödet till föreningar och folkbildning ska värnas och utvecklas. Biblioteken är viktiga för folkbildningen och kulturen. Samverkan, dialog och föreningsengagemang är ledord. Genom samverkan med föreningslivet skapas bättre förutsättningar för en meningsfull fritid.

Uppdrag

Uppdrag	Ansvarig nämnd	Förtydligande
Utveckla nuvarande evenemangsytor för att skapa bättre förutsättningar för breddidrott, elit och evenemang	KFN (KS, TN)	Prioritering avseende nyttjande av arenor tydliggöras. Utredning kring arenor för att dessa ska följa målsättningar kring till exempel befolkningstillväxt. Utredning egen/alternativ finansiering för utökning av nuvarande befintliga arenor.

Driftbudget (justering i tkr)

Orsak till ramjustering	Benämning	Nämnd	Ramtillskott 2025	Ramtillskott 2026	Ramtillskott 2027	Varaktig ramökning
Prisjustering	Uppräkning av driftsbidrag till föreningsdrivna anläggningar	KFN	440	440	400	Ja
Prisjustering	Uppräkning av årsbidrag till kulturföreningar	KFN	795	795	795	Ja
Prisjustering	Uppräkning av drifts- och underhållsbidrag för samlingslokaler	KFN	230	230	230	Ja
Prisjustering	Uppräkning av investerings- och utrustningsbidrag till föreningar	KFN	90	90	90	Ja
Ambitionshöjning	Driftsmedel friluftsliv	KFN	500	500	500	Ja
Ambitionshöjning	Utvecklingsplan Brunflo – Utveckling kulturskoleverksamhet	KFN	1 250	1 250	1 250	Ja
Ambitionshöjning	Motion – Öronmärka pengar till kulturskolan	KFN	1 150	1 150	1 150	Ja
Ambitionshöjning	Idéburet offentligt partnerskap med Rädda barnen – ”På lika villkor” i Torvalla	KFN	1 025	1 025	1 025	Ja
Ambitionshöjning	Idéburet offentligt partnerskap med Hej främling – ”Mötesplats unga vuxna Tingshuset”	KFN	2 800	2 800	2 800	Ja
Prisjustering	Ändrad momssats Storsjöbadet	KFN	2 000	2 000	2 000	Ja

Investeringar

Östersund har under tidigare år gjort stora investeringar genom att anlägga arenor och anläggningar för sport och fritid vilket medför ett löpande reinvesteringsbehov. Under 2025 kommer också förstudien av renoveringen av Östersunds bibliotek att påbörjas samt att arbetet med våra utvecklingsplaner i Brunflo, Torvalla, Lit och Håggenås fortsätter. Även investeringar i utveckling av friluftslivet fortsätter under 2025.

Nyckeltal

	Senaste år	Senaste värde	Trend	Jmf riket
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7–20 år	2022	32,14	Green	Green
Aktivitetstillfällen för barn och unga i kommunala bibliotek, antal/1000 inv 0–18 år	2022	32	Green	Yellow
Kostnad kulturverksamhet, kr/inv	2022	1 290	Yellow	Yellow
Medborgarundersökningen - Kommunens arbete för att främja det lokala kulturlivet är bra, (%)	2023	69	Yellow	Green
Nettokostnad Idrotts- och fritidsanläggningar, kr/inv	2022	1 618	Yellow	Red
Medborgarundersökningen - Bra möjlighet att nyttja kommunens idrotts- och motionsanläggningar, andel (%)	2023	83	Green	Yellow
Nettokostnad fritidsgårdar, kr/inv	2022	377	Yellow	Red
Invånare 16–84 år som är fysiskt aktiva minst 150 min/vecka, andel (%)	2022	68,8	Green	Green
Invånare 16–84 år som är stillasittande mer än 7 timmar per dag, andel (%)	2022	48,8	Yellow	Red

2.7 I Östersunds kommun klarar alla barn, unga och vuxna sin utbildning, når sin gymnasieexamen och utmanas i sitt livslånga lärande

Utbildning

Ledorden i hela kommunens skolutveckling är lärande, trygghet och likvärdighet. Varje elev ska klara kunskapsmålen och nå sin fulla potential. Det är därför centralt att alla barn, unga och vuxna får det stöd som behövs. I Östersunds kommun är skolan i stark utveckling och främjar god hälsa och livslångt lärande.

I kommunen ska inte faktorer som bostadsort, bakgrund eller föräldrars utbildningsnivå spela roll för elevernas studieresultat. Alla kommunens skolor ska vara likvärdiga och kommunen ska säkerställa att skolor finns såväl i staden som på landsbygden. Skolorna på landsbygden fyller en viktig funktion för inflyttning och en levande landsbygd.

Kommunen ska prioritera den strategiska kompetensförsörjningen genom dialog mellan parterna för en bättre arbetsmiljö och ökad kompetensutveckling. Östersunds kommun ska aktivt jobba för att hantera den nationella lärarbristen och testa olika vägar för att nå rätt kompetens på rätt plats i verksamheterna.

Barn- och elevhälsan har en viktig roll i att förebygga och fånga upp psykisk ohälsa och problematisk skolfrånvaro. Ingen elev ska lämnas utan åtgärd och stöd vid konstaterad psykisk ohälsa. Skolformen Resursskola ska implementeras och fördjupat resurstöd i för- och grundskola ska utformas för att erbjuda elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar att klara sina studier.

I förskolan ska fokus ägnas åt barnens lek, lärande och trygghet. Kommunen ska säkerställa att det finns en kontinuitet och flerspråkighet i personalgruppen, för ökad kvalitet i undervisningen. Projektet huspoolare ska fortsätta att utvecklas för att säkra bemanningen på förskolorna. Den anpassade grundskolan är betydelsefull för likvärdigheten och en integrerad del av grundskolestrukturen.

I grundskolan ska mer resurser gå till undervisningen i klassrummen när skolstrukturen är långsiktig, ändamålsenlig och hållbar. Rektorernas tydliga mandat att prioritera det pedagogiska ledarskapet och systematiskt kvalitetsarbete ska ge effekter i form av bättre undervisningskvalitet, studiero och arbetsmiljö för både barn, elever och lärare. Skolan ska motverka mobbing och verka för ökad jämställdhet och trygghet.

Alla elever på låg- och mellanstadiet ska erbjudas fritidsverksamhet på lika villkor med både läxhjälp och fysisk aktivitet i stimulerande skolgårdsmiljöer.

Jämtland Gymnasieförbund är avgörande för övergången till högre studier och vuxenutbildning ger möjligheter för omskolning senare i livet. Detta för att tillgodose individens, arbetsmarknadens och samhällets krav på ökad kompetens. Jämtlands Gymnasieförbund ska tillsammans med grundskolan verka för trygga övergångar mellan stadier samt att elever gör rätt val inför gymnasiet. Kommunen ska ligga i

framkant gällande utbud av utbildningar som matchar arbetsmarknadens behov. Samverkan med universitet, hög-

skolor och branschorganisationer är av avgörande betydelse för att öka andelen elever som går vidare till högre studier.

Uppdrag

Uppdrag	Ansvarig nämnd	Förtydligande
Utveckla förskolestrukturen för att kunna förbereda verksamheterna att växa till 75 000 invånare	BOUN (KS, TN)	Under 2025 ska en uppdaterad behovsinventering för vilka strukturförändringar förskolan behöver göra under nästkommande 10 års period.
Utveckla utbildningsstrukturen för att kunna förbereda verksamheterna att växa till 75 000 invånare	BOUN (SAN, KS, TN)	Under 2025 ska en uppdaterad behovsinventering för vilka strukturförändringar utbildningsväsendet behöver göra under nästkommande 10 års period.

Driftbudget (justering i tkr)

Orsak till ramjustering	Benämning	Nämnd	Ramtillskott 2025	Ramtillskott 2026	Ramtillskott 2027	Varaktig ramökning
Driftökning	Huspoolare	BOUN	1 000	1 000	1 000	Ja
Driftökning	Professionsprogrammet för lärare, förskollärare och rektorer	BOUN	1 400	1 400	1 400	Ja
Volymökning	Förskolestruktur – Tillväxtkapacitet	BOUN	4 000	4 000	4 000	Ja
Ambitionshöjning	Toleransprojektet	BOUN	300	300	300	Ja
Ambitionshöjning	Skolsociala team	BOUN	1 000	1 000	1 000	Ja

Investeringar

Här återfinns kommunens processer inom utbildning och livslångt lärande. En för Östersund historisk satsning genomförs nu på kommunens skolor och förskolor där investeringar på 103 miljoner kronor är planerade under 2025 och kommer att rendera ytterligare investeringar de kommande tio åren. Dessa investeringar är kopplade till målet för Kompetensförsörjning där processen för lokal- och fastighetsförsörjning återfinns.

Nyckeltal

	Senaste år	Senaste värde	Trend	Jmf riket
Kostnad förskola, kr/inskrivet barn	2022	164 472		
Personaltäthet, inskrivna barn per årsarbetare i förskolan, lägeskommun, antal	2023	4,8		
Nettokostnadsavvikelse förskola inkl. öppen förskola, (%)	2022	7,46		
Effektivitetsindex förskola	2022	59		
Barn 1–5 år inskrivna i förskola, andel (%)	2023	91,15		
Förskollärartäthet, antal barn/lärare med förskollärlägitimation, lägeskommun	2023	13		
Medborgarundersökningen - Förskolan fungerar bra i kommunen, andel (%)	2023	84		
Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk, kommunala skolor, andel (%)	2023	76,50		
Elever i åk 5: Hur nöjd är du med din skola? Andel som svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del", (%)	2023	69,5		
Elever i åk 5: Känner du dig trygg i skolan? Andel som svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del", (%)	2023	82,9		
Elever i åk 5: Hur ofta är det arbetsro på lektionerna? Andel som svarat "Alltid" eller "Ofta", (%)	2023	41,3		
Elever i åk 6 med lägst betyget E i matematik, kommunala skolor, andel (%)	2023	87,20		
Elever i åk 8: Hur nöjd är du med din skola? Andel som svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del", (%)	2023	57,4		
Elever i åk 8: Känner du dig trygg i skolan? Andel som svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del", (%)	2023	80,8		
Elever i åk 8: Hur ofta är det arbetsro på lektionerna? Andel som svarat "Alltid" eller "Ofta", (%)	2023	31,0		
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)	2023	85,90		
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)	2023	88,38		
Elever i åk 9 med lägst betyget E i idrott och hälsa, kommunala skolor, andel (%)	2023	93,20		
Kostnad grundskola F-9 hemkommun, kr/elev	2022	120 024		
Nettokostnadsavvikelse grundskola F-9, (%)	2022	3,48		
Effektivitetsindex grundskola	2022	22		
Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola, kommunala skolor, andel (%)	2023	67,49		
Medborgarundersökningen - Grundskolan fungerar bra i kommunen, andel (%)	2023	74		
Nettokostnadsavvikelse fritidshem inkl. öppen fritidsverksamhet, (%)	2022	-7,92		
Kostnad för kommunal grundsärskola, kr/elev	2022	524 700		
Lärare/pedagogisk personal med specialpedagogisk högskoleexamen i särskola, andel (%)	2023	37,1		
Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%)	2023	73,03		
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel	2023	71,15		
Kostnad gymnasieskola hemkommun, kr/elev	2022	117 549		
Nettokostnadsavvikelse gymnasieskola, (%)	2022	-6,97		
Gymnasieelever med indraget studiestöd pga. ogiltig frånvaro, hemkommun (%)	2023	6,80		
Medborgarundersökningen - Gymnasieskolan fungerar bra i kommunen, andel (%)	2023	89		
Elever på SFI som klarat minst två kurser, av nybörjare två år tidigare, andel (%)	2022	46,92		
Elever i musik- eller kulturskola, 6–15 år, andel (%)	2019	10,59		
Invånare 25 – 64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%)	2023	47,98		
Medborgarundersökningen - Bra möjlighet för kommunens invånare att bo kvar i kommunen och genomföra eftergymnasiala studier, andel (%)	2023	90		

2.8 I Östersunds kommun får invånarna stöd, vård och omsorg av hög kvalitet och lever självständiga liv. Kommunen arbetar med tidiga insatser för att öka invånarnas trygghet och stärker skyddet för utsatta barn

Trygghet och stöd

Östersunds kommun ska erbjuda stöd, vård och omsorg av hög kvalitet som ger invånarna möjlighet till att leva självständiga liv.

Äldreomsorgen ska utvecklas och minutjakten ska ersättas av ett tillitbaserat ledarskap där bemötandet har en avgörande betydelse. Tidiga och förebyggande insatser prioriteras för bättre hälsa och livskvalité. I kommunen ska äldre möta bekanta ansikten och därför behöver arbetet med kontinuiteten förstärkas.

Moderna hjälpmedel och digitalisering ska användas för ökad frihet, tillgänglighet och självbestämmande i den egna vardagen. Kvalitativa insatser ska genomföras för att underlätta omsorgstagare och anhörigas kontakter med kommunen. Anhörigas perspektiv ska tas på stort allvar i den kommunala och fristående verksamheten.

Kommunen behöver utveckla utbudet av bostäder inom SÄBO och LSS och gärna i samverkan med grannkommunerna för att skapa bästa möjliga lösningar. De olika utförare av omsorg, som kommunen har idag, kommer att vara viktiga pusselbitar för kvalitet och valfrihet.

Maten ska ses som en del av en trygg och väl fungerande omsorg och ska hålla hög kvalitet med en större andel lokala samt ekologiska råvaror.

Fler familjehem och kontaktpersoner är en viktig del för att tillgodose barns ökande behov av hemmalösningar. Den nya socialtjänstlagen väntas innebära stora förändringar och Östersunds kommun behöver ha beredskap vid dess införande.

Att Östersunds kommun är tillgänglig för alla och att stödet till personer med funktionsnedsättningar håller hög kvalitet, är avgörande för att säkerställa likvärdiga livsvillkor. En viktig del av servicen till medborgarna är att goda möjligheter finns till samverkan mellan kommunen och civilsamhället samt att naturliga mötesplatser finns där människor kan mötas oavsett ålder, funktionsnedsättning eller livssituation.

Kommunen ska prioritera och aktivt motverka fattigdom hos utsatta grupper. Skyddet för utsatta barn ska stärkas och ökningen av orosanmälningar gällande barn ska ges särskild uppmärksamhet. Alla barn ska ha likvärdiga möjligheter till trygghet och en meningsfull fritid. En tilltagande psykisk ohälsa bland ungdomar behöver aktiva långsiktiga insatser. Kommunen ska arbeta mot våld i nära relationer, både genom ökad kunskap i organisationen, genom förebyggande arbete, samverkan med andra aktörer och genom "Team våld i nära relation".

Kommunen ska använda olika åtgärder för att stödja invånare som står utanför arbetsmarknaden. Egen försörjning ger individen möjlighet att leva ett självständigt liv och förverkliga

sig själv. När egen försörjning inte är möjlig behöver kommunen fortsätta verka för en meningsfull fritid för personen i fråga. Östersunds kommun ska även verka för att människor är delaktiga och inkluderade i samhället i stort och främja insatser som bidrar till en ökad integration, såsom utbildning i språk och samhällskunskap. Detta gäller för redan anställda i kommunen liksom de som står utanför arbetsmarknaden idag.

Socialtjänsten ska följa samhällsutvecklingen, arbeta förebyggande och fördjupa samarbetet med skolan/barn och elevhälsan, polisen, regionen, kvinnojouren, andra samhällsaktörer och civilsamhället. Ett utvecklat samarbete möjliggör tidiga upptäckter och möjligheter till rätt insatser.

Uppdrag

Uppdrag	Ansvarig nämnd	Förtydligande
Stärk (utveckla) tilliten till socialtjänsten och dess insatser	SAN (KS)	Öka tilltron till socialtjänsten. Ökat antal kommunikationsinsatser. Ökad andel som söker våra öppna insatser.
Öka samskapade kvalitetshöjande insatser på hemmaplan	SAN (VON, BOUN, KFN)	Östersunds kommun beslutat att implementera stödande organisation - En gemensam överenskommelse ska tas fram mellan VOF, BOUF, KFF samt SAF. - Antalet hemmaplanslösningar ska bli fler. Skola och vård- och omsorg arbetar tillsammans för att Östersunds kommuns barn och unga ska få hjälp i tid.
Utreda förutsättningar för en bra digital infrastruktur på alla särskilda boenden	VON (KS, TN)	I slutet av 2025 ska det finnas en framtagen åtgärdsplan för hur den digitala infrastrukturen ska förbättras vid särskilda boenden och det ska finnas en tydlig ansvarsfördelning mellan berörda aktörer. Det ska även vara fastställt vilka resurser/ investeringar som behövs för att kunna genomföra de aktuella åtgärderna och en tydlig prioriteringsordning kring hur åtgärderna ska genomföras.
Förbereda etablering av Fontänhus i Östersund	VON (SAN, TN)	Under år 2025 ska det ha skapats förutsättningar för att etablera ett Fontänhus i Östersund genom att: <ul style="list-style-type: none"> tillsätta projektledare och projektorganisation för förberedelseprojektet involvera berörda aktörer i utformningen av verksamheten (t.ex. den berörda målgruppen, andra kommuner och Region J-H) rekrytera en fast styrelse som tar över ansvaret för Fontänhuset vid projekttidens slut utforma ett långsiktigt samverkansavtal med de berörda parterna säkerställa en långsiktig finansiering av Fontänhuset - ansöka om medel för Fontänhuset inför 2026 hitta lämplig verksamhetslokal för Fontänhuset rekrytera verksamhetschef till Fontänhuset Fontänhuset ska därefter övergå till att drivas som en egen verksamhet från 2026.
Förbättra den fysiska miljön på särskilda boenden	VON (TN)	Under 2025 ska Vård- och omsorgsförvaltningen höja nivån på den fysiska boendemiljön vid minst två särskilda boenden så att den motsvarar lägsta standardnivå enligt Boverkets riktlinjer.

Driftbudget (justering i tkr)

Orsak till ramjustering	Benämning	Nämnd	Ramtillskott 2025	Ramtillskott 2026	Ramtillskott 2027	Varaktig ramökning
Driftkostnad	Barn och unga i samhällsvård	SAN	1 200	1 200	1 200	Ja
Driftkostnad	Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddade boenden	SAN	2 000	2 000	2 000	Ja
Prisjustering	Försörjningsstöd	SAN	2 000	2 000	2 000	Ja
Prisjustering	Löner för arbetsmarknadsanställda	SAN	2 050	2 050	2 050	Ja
Prisjustering	Kostnadsökningar för placeringar	SAN	2 000	2 000	2 000	Ja
Volymökning	Yrkesresan – Kompetensförsörjning	SAN	374	374	374	Ja
Ambitionshöjning	MiniMaria	SAN	1 582	1 582	1 582	Ja

Ambitionshöjning	Bostad först	SAN	2 500	2 500	2 500	Ja
Volymminskning	Hyra Nejonöгат	SAN	-6 518	-6 518	-6 518	Ja
Uppdrag	Stärk (utveckla) tilliten till Socialtjänsten och dess insatser	SAN	700	0	0	Nej
Prisjustering	Ökade taxikostnader	VON	2 200	2 200	2 200	Ja
Driftkostnad	Minutjakten	VON	400	400	400	Ja
Uppdrag	Förbereda etablering av fontänhus i Östersund	VON	1 050	0	0	Nej
Prisjustering	Försörjningsstöd	SAN	1 024	1 024	1 024	Ja
Driftkostnad	Hantering av boendefrågor – Ramflytt till VON	SAN	-334	-334	-334	Ja
Prisjustering	BEA-anställningar	SAN	1 100	1 100	1 100	Ja
Prisjustering	Ökade placeringskostnader	SAN	1 456	1 456	1 456	Ja
Driftkostnad	Hantering av boendefrågor – Ramflytt från SAN	VON	334	334	334	Ja

Investeringar

Målet om trygghet och stöd omfattar kommunens ansvar för vård och omsorg och de investeringar som kommer att genomföras inom detta område är främst kopplade till målet för Kompetensförsörjning där processen för lokal- och fastighetsförsörjning återfinns. Under 2025 kommer arbetet med ett nytt SÄBO i Solliden att starta och det kommer även att investeras i brandsäkerhetsåtgärder i kommunens befintliga LSS- och Sol-bostäder samt ersättningsbostäder och helt nya LSS-bostäder.

Nyckeltal

	Senaste år	Senaste värde	Trend	Jmf riket
Medborgarundersökningen - Socialtjänstens stöd och hjälp till utsatta personer fungerar bra i kommunen, andel (%)	2023	51		
Brukarbedömning individ- och familjeomsorg totalt - förbättrad situation, andel (%)	2023	79,66		
Kostnad individ- och familjeomsorg, kr/inv	2022	5 543		
Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg, (%)	2022	27,64		
Invånare 0 – 19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel (%)	2021	5,60		
Ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat förs.stöd, andel (%)	2023	68		
Väntetid i antal dagar från ansökan vid nybesök till beslut inom försörjningsstöd, medelvärde	2023	15		
Vuxna biståndsmottagare (18+ år) med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen	2022	0,91		
Effektivitetsindex ekonomiskt bistånd	2022	20		
Medborgarundersökningen - Äldreomsorgen fungerar bra i kommunen, andel (%)	2023	52		
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	2023	87		
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - hälsotillstånd, andel (%)	2023	41		
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	2023	64		
Kostnad äldreomsorg, kr/inv 80+	2022	261 843		
Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, (%)	2022	2,19		
Fallskador bland personer 80+, 3-årsm, antal/100 000 inv	2022	6 635		
Effektivitetsindex äldreomsorg	2022	35		
Personalkontinuitet, antal personal som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar, medelvärde	2023	18		
Kvalitetsaspekter särskilt boende äldreomsorg, andel (%) av maxpoäng	2022	45		
Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medel	2023	66		
Sjuksköterskor/plats i boende för särskild service för äldre, vardagar, antal	2022	0,06		
Åtgärder mot fall, undernäring, trycksår och nedsatt munhälsa för personer i särskilt boende,(%)	2023	28		
Invånare 65–79 år med hemtjänst ordinarie boende, andel (%)	2023	4,70		
Invånare 80+ med hemtjänst i ordinarie boende, andel (%)	2023	20,1		
Invånare 80+ i särskilt boende, andel (%)	2023	11,6		

Medborgarundersökningen - Kommunens verksamhet för personer med funktionsnedsättning fungerar bra i kommunen, andel (%)	2023	72		
Brukarbedömning boende LSS totalt - Brukaren trivs alltid hemma	2022	79,51		
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%)	2022	73		
Väntetid i antal dagar från beslut till insats avseende boende enl. LSS § 9.9, medelvärde	2023	115		
Kostnad funktionsnedsättning totalt (SoL, LSS, SFB), minus ersättning från FK enl SFB, kr/inv	2022	15 198		
Effektivitetsindex LSS boende och daglig verksamhet	2022	63		
Nettokostnadsavvikelse LSS, (%)	2023	-3,2		

3 God ekonomisk hushållning

Enligt Kommunallagen ska kommuner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Begreppet god ekonomisk hushållning har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv. När det gäller verksamhetsperspektivet handlar det om att kommunens verksamhet bedrivs på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt där det finns ett samband mellan resurser, prestationer, resultat och effekter som går att följa upp. God ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv innebär bland annat att varje generation måste bära sina egna kostnader för den konsumtion som den nyttjar.

Enligt Kommunallagen ska kommunfullmäktige besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning och en Riktlinje för God Ekonomisk Hushållning beslutades 2018-12-17.

Följande riktvärden ligger till grund för bedömning av god ekonomisk hushållning i Östersunds kommun:

Finansiella mått

- Det årliga resultatet ska i genomsnitt uppgå till minst 2 % av skatteintäkter, utjämning och statsbidrag.
- Soliditeten (anger kommunens långsiktiga betalningsförmåga) ska årligen uppgå till 38 % eller högre.
- Nettoinvesteringarna ska uppgå till högst 10 % av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag.
- Kostnad för underhåll av kommunens egna fastigheter ska årligen uppgå till minst 106 kr/kvm och år. Planerat underhåll ska motsvara som minst 98 kr/kvm och akut som högst 8 kr/kvm.

Verksamhetsmått

- Nettokostnadsavvikelse ska vara högst +/- 5 % per verksamhetsområde efter hänsyn till politisk ambitionsnivå.
- Högst 10 % av KKIK-måtten (kommunens kvalitet i korthet) efter hänsyn till politisk ambitionsnivå ska vara röda.

Det finns ingen klar gräns på vad som är god ekonomisk hushållning, däremot finns många mått som kan gradera bättre eller sämre finansiell situation samt verksamhetsmått som kan visa på bättre och sämre verksamhetsområden. Ovanstående mått är vägledande vid bedömning om god ekonomisk hushållning för Östersunds kommun. Utifrån dessa görs en analys som leder fram till en sammanvägd bedömning.

I december 2020 beslutade fullmäktige om att inrätta en resultatutjämningsreserv. I Kommunallagen finns det en möjlighet att reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv. Denna reserv kan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Fullmäktige fattade också beslut om hanteringen av reserven i riktlinjen för god ekonomisk hushållning.

4 Förutsättningar för budget 2025 och plan 2026–2027

4.1 Samhällsekonomi

Sverige befinner sig i en lågkonjunktur som förväntas nå sin botten under 2024. Inflationen har sjunkit till Riksbankens mål på 2 procent, vilket skapar förutsättningar för en gradvis ekonomisk återhämtning. Trots detta förblir arbetslösheten relativt hög, och hushållens köpkraft har endast börjat återhämta sig marginellt.

Den globala ekonomin visar tecken på förbättring, men tillväxten är ojämn mellan olika regioner. Euroområdet förväntas ha en blygsam tillväxt på 0,7 procent under 2024, medan USA:s ekonomi prognostiseras växa med 2,3 procent. Kina, som länge varit en motor i världsekonomin, förväntas ha en tillväxt på 4,7 procent, vilket är lägre än tidigare år.

På den svenska arbetsmarknaden har arbetslösheten ökat något, men uppgången är begränsad trots den svaga BNP-utvecklingen. En orsak till att arbetslösheten inte ökat mer i Sverige är att den offentliga sysselsättningen har fortsatt att öka – något som ofta synts i historiska konjunkturedgångar. Vad som har varit slående i denna lågkonjunktur är den betydande hamstring av arbetskraft som har skett i privat sektor. Att det sedan pandemin varit svårt att hitta personal med rätt kvalifikationer är den sannolika huvudförklaringen. Att rekrytera ny personal är kostsamt och med förhoppning om starkare konjunktur runt hörnet har företag valt att behålla personal i ovanligt hög utsträckning. Baksidan av den oväntat höga sysselsättningen i Sverige är en låg produktivitet utveckling de senaste åren. Skatteunderlaget har påverkats av den ekonomiska inbromsningen, men en real återhämtning förväntas inledas under 2025. Detta är avgörande för kommunernas och regionernas möjligheter att finansiera välfärdstjänster.

Sammanfattningsvis står Sverige inför en försiktig ekonomisk uppgång med fortsatt behov av strukturella reformer för att stärka den långsiktiga tillväxten och säkerställa en hållbar finansiering av välfärden.

4.2 Ändrade demografiska utsikter påverkar kommunsektorn

De demografiska förändringarna i Sverige innebär betydande utmaningar för kommunsektorn. Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) framskrivningar minskar antalet barn i grundskoleåldern under de kommande tio åren, vilket kan leda till behov av att anpassa skolstrukturen för att bibehålla effektiviteten. Samtidigt ökar antalet äldre, särskilt de över 80 år, vilket ställer högre krav på äldreomsorgen.

Den arbetsföra befolkningen, definierad som personer i åldern 20–66 år, ökar endast marginellt med cirka 13 000 personer fram till 2033. Detta innebär att färre yrkesverksamma ska försörja en växande andel äldre, vilket kan leda till utmaningar i kompetensförsörjningen inom välfärdssektorn. För att möta dessa utmaningar krävs omställningar och effektiviseringar inom kommunernas verksamheter. Investeringar i digitalisering och nya arbetssätt blir avgörande för att hantera de ökade behoven med begränsade resurser. Samtidigt är det nödvändigt att attrahera och behålla personal inom välfärdssektorn för att säkerställa en hållbar kompetensförsörjning.

Kommunerna behöver också anpassa sin planering och sina investeringar utifrån de demografiska förändringarna. Detta inkluderar att se över behovet av skolor, äldreboenden och annan infrastruktur för att möta de skiftande behoven i befolkningen.

Sammanfattningsvis innebär de demografiska förändringarna att kommunsektorn står inför betydande utmaningar som kräver strategisk planering, effektiviseringar och investeringar i ny teknik och kompetensutveckling för att säkerställa en hållbar välfärd.

4.3 Kommunernas ekonomi

Under 2024 beräknas kommunsektorn gå mot det ekonomiskt svagaste resultatet under 2000-talet. Kommunernas ekonomiska situation präglas av stora variationer, där två tredjedelar av Sveriges kommuner räknar med underskott som uppgår till -8 miljarder kronor. Enligt SKR:s prognoser för 2024 förväntas kommunerna som helhet dock göra ett överskott på 4 miljarder kronor. Dock rapporterar många kommuner underskott, främst på grund av ökade kostnader inom socialtjänst och utbildning.

Pensionskostnaderna förväntas minska från 2025, vilket kan ge ett visst ekonomiskt andrum. Trots detta är det nödvändigt med en stram kostnadskontroll och effektiviseringar för att upprätthålla en stabil ekonomisk situation.

Investeringar i infrastruktur och i den gröna omställningen fortsätter, men finansieringen av dessa blir alltmer utmanande. Detta leder till en ökad skuldsättning bland kommunerna, vilket kan påverka deras långsiktiga ekonomiska hållbarhet. För att hantera dessa utmaningar krävs långsiktig planering och samverkan mellan kommuner, regioner och staten. Det är avgörande att skapa förutsättningar för en hållbar ekonomisk utveckling som kan möta de demografiska och strukturella förändringarna i samhället.

Sammanfattningsvis står kommunerna inför betydande ekonomiska utmaningar som kräver strategiska beslut, effektiviseringar och samarbete för att säkerställa en hållbar utveckling av välfärden i Sverige.

Fritt ur SKR:s Ekonomirapport, oktober 2024.

4.4 Omvärldsanalys inför budget 2025

Omvärldsanalysen inleder budgetprocessen och här identifieras kommunens största utmaningar inför kommande budgetår. Analysen utgår från de åtta kommunövergripande kommunfullmäktigemålen och de underliggande processgrupperna.

4.4.1 Ledning, styrning och demokrati

Under målet återfinns kommunens processer för kommunövergripande styrning, ledning och organisering samt demokrati och insyn.

Demokratiinstitutet Varieties of Democracys rapport för 2023 visar att demokratin i världen minskar. Desinformation och polarisering är faktorer som förstärker varandra och bidrar till en backande demokratiutveckling. Sverige är tillsammans med våra nordiska grannländer fortfarande bland topp tio men Sverige har backat mer än Danmark och Norge de senaste tio åren. Tendensen syns också i Östersund där till exempel det sk delaktighetsindexet minskade under 2023 och även valdeltagandet har minskat de senaste åren.

Att värna om vår demokratiska robusthet är ytterst viktigt, särskilt i en ekonomiskt utmanande tid. För detta krävs att resurser säkerställs för att genomföra trygga, säkra och demokratiska allmänna val. Det behöver också säkerställas att både förtroendevalda och tjänstepersoner har god kunskap om allmänna handlingars offentlighet samt att det finns en hög informationssäkerhet i alla led. Kommunens nuvarande former för medborgarinflytande bedöms heller inte som helt träffsäkra och konstruktiva och skulle behöva ses över.

När det gäller ledning och styrning av kommunen så visar den årliga undersökningen av Hållbart medarbetarengagemang, HME, att kommunens medarbetare bedömer frågor om ledning och styrning

relativt lågt jämfört andra kommuner. På detaljnivå syns bland annat ett stort glapp mellan hur insatt medarbetarna är i sin arbetsplats mål och hur dessa mål följs upp och utvärderas. Detta indikerar att uppföljning och utvärdering av verksamheten är ett tydligt förbättringsområde där insatser behöver genomföras de närmaste åren.

Östersunds kommuns modeller för ledning och styrning (exempelvis mål och verksamhetsplanering, intern kontroll och styrdokument) har under senare år genomgått stora förändringar. En utmaning i detta är att nya modeller kräver nya arbetssätt och rutiner, och att dessa behöver implementeras och spridas inom hela organisationen för att nå full effekt. Externa bedömningar som görs, och även tidigare gjorts, är att kommunen har många väl genomtänkta och ändamålsenliga modeller för styrning men att de inte når ut i kärnverksamheten. För att uppnå full effektivitet behöver kedjan – förankring, motivation, kompetens och genomförande – fungera. Kommunen behöver fortsätta arbetet med att skapa en organisationskultur som stöder denna kedja i praktiken.

För att styrningen av Östersunds kommun ska nå full effekt och kvalitet krävs ett löpande utvecklingsarbete för att implementera, påminna och kompetensutveckla såväl gamla som nya medarbetare i hur styrningen fungerar. Då kommunens resurser för spridning av detta är begränsade krävs utveckling av mer digitala lösningar med hjälp till självhjälp. Utifrån politikens krav på besparingar motsvarande 25 miljoner kronor under år 2024 (Dnr 00033–2023) samt att kommundirektören fått i uppdrag att kartlägga de administrativa arbetsuppgifterna för att effektivisera 5 mnkr (Dnr 00031-2022) så är en förutsättning att stödresurser/funktioner underlättar för organisationens ledning och styrning på ett effektivt sätt. AI-lösningar är under stark framväxt och skulle kunna bidra till detta.

Kommande EU-direktiv (CSRD) angående hållbarhetsredovisning innebär att effekten av verksamhetens sociala och miljömässiga aktiviteter ska redovisas från redovisningsår 2024. Kravet är att redovisa på kommunkoncernnivå vilket innebär att arbetet kommer att behöva samordnas med kommunens bolag. Detta påbörjas under 2024 och slutförs under våren 2025.

4.4.2 Hållbarhet

Målet handlar om kommunens arbete med hållbarhetsfrågor.

Målet är horisontellt och påverkar samtliga övriga mål. Omvärldsanalys för hållbarhet är därför beaktat i övriga mål.

4.4.3 Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Under målet återfinns kommunens stödprocesser såsom löner, HR, IT, lokaler med mera.

Östersunds kommun står inför en tid av omfattande kompetensförsörjningsutmaningar, med relativt stora framtida pensionsavgångar och en demografisk utveckling som leder till en större efterfrågan av välfärdstjänster än vad det kommer att finnas tillgänglig arbetskraft med adekvat kompetens på arbetsmarknaden. Tillväxtmålet att Östersunds kommun ska vara 75 000 invånare år 2040 kommer innebära ett utökat behov av välfärdstjänster, samtidigt som kommunen som arbetsgivare initialt kan få en större personalomsättning när etableringar skapar nya arbetstillfällen för medborgare och kommunens nuvarande medarbetare. Det gäller såväl för spetskompetens som för större yrkesgrupper där kommunen har svårt att konkurrera lönemässigt. Det gör det allt viktigare för kommunen att synas med genomtänkt och strategisk kommunikation som stärker varumärket, och att vara en attraktiv arbetsgivare för vilken nuvarande medarbetare väljer att arbeta kvar.

För att möta välfärdens kompetensutmaning har Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) tagit fram nio strategier vilka kommunens arbete utgår ifrån. Strategierna fokuserar på tre olika områden:

1. Attraktiv arbetsgivare - att stödja medarbetarnas utveckling, stärka ledarskapet och rekrytera bredare.
2. Nya lösningar – att nyttja tekniken smart, använda kompetens rätt och söka nya samarbeten.
3. Hållbart arbetsliv – att prioritera arbetsmiljöarbetet, öka möjligheten till heltidsarbete och arbeta för att förlänga arbetslivet.

Digitalisering och flexibla arbetsätt skapar möjligheter att effektivisera verksamheter och erbjuda en bättre balans mellan arbetsliv och fritid för kommunens medarbetare, vilket i allt större utsträckning är en självklar förmån som arbetsgivare behöver kunna hantera och erbjuda för att klara sin

kompetensförsörjning. Det ställer dock krav på ett tryggt och tillitsfullt ledarskap för att kunna säkra en god arbetsmiljö och medarbetarnas hälsa, inte minst i en tid när den psykiska ohälsan i samhället ökar. Kommunens chefer är hårt belastade och upplever att de inte har tillräckligt med utrymme för att utveckla sig själva, sina verksamheter eller utöva ett nära ledarskap. För att kunna möta framtidens arbetsliv och kompetensutmaningar behöver därför de organisatoriska förutsättningar för att lyckas med ledarskapet i kommunen vidare undersökas.

Den nya tekniken, med artificiell intelligens (AI) i spetsen, innebär stora möjligheter att effektivisera kommunens stödprocesser, inte minst inom områden som arbetar med besvarande av frågor från både medarbetare och medborgare. Att möta krav och önskemål från dessa grupper, särskilt när det gäller tillgänglighet dygnet runt, är en reell utmaning som till stor del kan säkerställas genom tekniska lösningar. Några förutsättningar för att kommunen ska få full utväxling av till exempel en chattbot, AI eller annan ny teknik är att det finns en bred verksamhetsövergripande förankring med tydligt ägarskap, ett strukturerat och säkert arbete för att tillgänggöra data från olika system, samt ett större fokus på IT-säkerhet och utbildning för alla kommunens medarbetare.

Parallellt med att utvecklingen kring automationer och integrationer av system går framåt kommer behovet av kompetens inom området öka, vilket är en utmaning i ett läge där även privata aktörer och statliga myndigheter konkurrerar om samma kompetens. Dessutom kommer skärpta lagkrav och ett omvärldsläge som gör att säkerhetsfrågor och informationssäkerhet blir allt viktigare att innebära stora utmaningar för kommunen, inte minst genom införandet av NIS2-direktivet och övriga lagkrav från EU som syftar till att öka den övergripande cybersäkerhetsnivån. Samtidigt innebär dessa krav en möjlighet att stärka och förbättra kommunens förmåga att hantera information och upprätthålla höga säkerhetsstandarder.

Utifrån säkerhetsläget blir det allt viktigare med kunskap om och beredskap för IT-attacker och otillbörlig informationspåverkan då det blir allt vanligare. AI är en stor möjlighet för kommunikationsstödet, men möjliggör samtidigt förvanskning av till exempel bilder som kan medföra stora problem för kommunen om sociala medier-konton eller webb hackas och felaktiga budskap sprids. Kommunikation är en avgörande faktor i förändringsarbete och i arbetet mot hållbarhetsmålen, men kan även väcka starka reaktioner hos meningsmotståndare och nättroll, inte minst i sociala medier. Det riskerar att leda till självzensur, när kommunen i själva verket skulle behöva kommunicera mer offensivt. Med rådande omvärldsläge ställs också allt högre krav på kommunens förmåga och tillgänglighet utanför kontorstid. Kommunen saknar idag en garanterad och organiserad beredskap för kriskommunikation utanför kontorstid, en så kallad kommunikatör i beredskap (KIB).

I takt med att lagstiftning skärps inom flera områden förväntas upphandlande myndigheter i större utsträckning kravställa i upphandlingar samt genomföra kontroller av anbudsgivare och leverantörer. Säkerhet och beredskap behöver bli en självklar del i förarbeten till upphandling på ett sätt som inte varit aktuellt tidigare, precis som social och miljömässig hållbarhet. Kommunens målsättning inom olika områden kan leda till höga kostnader till följd av omvärldsläget. Med en hög inflation blir det allt viktigare för kommunen att vara en avtalstrogen kund och minska kostnader, till viss del genom mer restriktiva inköp.

Kommunen har utmaningar med fastighetsunderhållet, där fastigheter generellt har ett lågt skick, vilket har direkt påverkan på hyresgästernas upplevelse. Detta medför även utmaningar för kompetensförsörjningen inom området då många verksamma föredrar att arbeta med förebyggande underhåll och utveckling före akuta skador. Allt större hänsyn behöver tas till påverkan av klimatförändringar vid renoveringar och nybyggnationer, samtidigt som kommande krav från EU om energieffektiviseringar kommer att vara mycket omfattande och sannolikt leda till betydande ekonomiska och genomförandemässiga påfrestningar för kommunen.

4.4.4 Näringsliv och tillväxt

Under målet återfinns kommunens processer för näringsliv, arbete, integration och bostäder.

Främjande av näringsliv och utveckling

Möjligheterna är i dagsläget mycket goda för att kommunens tillväxtambition om 75 000 invånare till år 2040 ska uppfyllas. Kommunen ses som en attraktiv plats för exempelvis företagsexpansioner, etableringar av såväl offentlig som privat verksamhet samt inflyttning av nya medborgare. I slutet av 2023 aviserade företag och myndigheter ett behov av/möjligheter till upp emot 3 000 nya direkta arbetstillfällen fram till år 2033. Uppskattningsvis innebär den mängden direkta arbetstillfällen lika många indirekta arbetstillfällen. En annan möjlighet är kopplat till Sveriges Nato-ansökan, där NATO-korridoren Trondheim - Östersund - Sundsvall m.m. sannolikt är mycket gynnsam för Östersund, inte minst utifrån ett transportinfrastrukturperspektiv.

För att prognoserna ska kunna realiseras så måste kommunens verksamheter anpassas för en stark tillväxt. Skola, vård och omsorg måste t.ex. kunna leverera hög kvalitet och service för en växande befolkning. Likaså måste detaljplanerad mark, VA och annan infrastruktur samt bostäder följa samhällsutvecklingen vilket i sin tur innebär att samhällsplaneringen måste ligga före. Kommunen behöver ta kostnader i ett tidigare skede för intäkter som kommer mycket senare. Vad gäller statlig satsning på transportinfrastruktur så är den låg vilket riskerar att minska kommunens möjlighet för ytterligare tillväxt.

En av de största utmaningarna är kompetensförsörjningen. I dagsläget har kommunen en låg arbetslöshet samtidigt som vi har en demografisk utveckling av befolkningen som innebär färre människor i arbetsför ålder. Det finns redan idag stora behov av kompetens i såväl offentlig som privat sektor och det är en utveckling som kommer bli alltmer utmanande. För att lyckas kompetensförsörja offentlig sektor och ett

växande privat näringsliv behöver fler människor flytta till kommunen. Här konkurrerar Östersund med många andra kommuner i Sverige som även de upplever stark tillväxt. Arbetet med kompetensattraktion behöver stärkas med kompetensattraktion, inflyttning från övriga delar av Sverige och sannolikt behöver vi också arbeta med internationell kompetens.

Bostads- och lokalförsörjning

Läget på Östersunds bostadsmarknad liknar den i övriga landet, med utmaningar särskilt för unga samt ekonomiskt svaga hushåll. Den allt överskuggande utmaningen för tillfället är att bostadsbyggandet har sjunkit jämfört med de senaste årens relativt höga nivåer. Inflation och höjda räntor har lett till att antalet påbörjade byggprojekt är nära noll. Bostadspolitiska experter varnar för "sju svåra år" och siffror som riskerar att bli värre än under fastighetskraschen på 1990-talet.

Samtidigt har kommunen tillväxtmål och ambitiösa satsningar inom näringslivet, vilka skulle kräva fler nya bostäder. Därtill ökar andelen äldre i befolkningen kraftigt inom de närmsta åren. Sammantaget innebär detta att kommunen kommer att behöva vara mer aktiv och troligen mer specifik - både i planering och genomförande - för att lyckas få önskat bostadsbyggande på plats. Parallellt med nyproduktion av bostäder, behöver kommunen arbeta aktivt för att stimulera till ökade rörelser inom den befintliga bostadsmarknaden. Kommunen behöver identifiera och genomföra åtgärder som kan leda till att frigöra exempelvis småhus i det befintliga beståndet. Samordning av bostadsförsörjningsinsatser behöver stärkas mellan kommunens berörda förvaltningar. När det gäller effektivitet och resurser finns ett uppdrag med fokus på behovet av tydligare regler för uthyrning av kommunens bostadsrätter. Det är viktigt att tydliga regler och rutiner tas fram, tydliggörs och efterlevs. Bostadskön har under året 2023 ökat kraftigt jämfört med tidigare år, vilket kan vara en indikation om att efterfrågan på hyresrätter kan komma att öka ytterligare i och med det ökade ränteläget.

Arbetsmarknad och sysselsättning

Arbetsmarknadsarbete är en viktig del av ett välmående samhälle och innebär en vinst för såväl medborgare som arbetsgivare. En utmaning framåt är att människor mår sämre än tidigare. För att kunna möta detta behöver kunskap, forskning och utvärdering av metoder gå hand i hand med ett lyhört utvecklingsarbete. Digitalisering krävs samtidigt som det mänskliga perspektivet inte får gå förlorat. Begränsade resurser ställer krav på att kunna hjälpa fler med lite - och färre med mycket och en kunskap om när man gör det ena eller det andra. Framtiden kommer att kräva flexibla medarbetare och en agil organisation som på ett smidigt sätt ställer om till de förutsättningar som alldeles oavsett planering kommer förändras i en allt snabbare takt utifrån en föränderlig omvärld.

Integration

Det finns utmaningar för kommunerna att hantera svängningarna för åtagandet och ansvaret kopplat till flyktingmottagandet. Kommunen har avvecklat integrationsenheten och de anställda som är kvar har tillhörighet på enheten för försörjning. Det kan innebära större utmaningar att anpassa verksamheten vid snabba omställningar. Det behöver därför fastslås vilken ambitionsnivå och kvalitet man vill ha på de berörda verksamheterna. En utveckling av integrations- och etableringsfrämjande verksamheter riktad mot målgruppen som omfattas av massflyktsdirektivet och är ukrainska medborgare, bör prioriteras. Kommunens målsättning är att öka befolkningen i kommunen vilket i sin tur kräver att bra förutsättningar skapas för målgruppen. I mars 2025 kommer massflyktsdirektivet att upphöra och stora utmaningar kan komma att förväntas.

Kulturkompetensen behöver öka ute på arbetsplatserna. Samordning med Arbetsförmedlingen är en utmaning i etableringsuppdraget gällande språket, avsaknad av nätverk och statens digitaliseringsinsatser. I synnerhet gäller detta lågutbildade kvinnor och analfabeter. Det finns en risk för övervältringseffekter på de kommunala strukturerna.

En utmaning är att bemöta och förstå vårdbehoven hos målgruppen. Den psykiska ohälsan kan vara påtaglig och behöver hanteras utifrån bästa kompetens och profession.

Det finns även svårigheter för många elever ur målgruppen som anländer i en ålder då de ska börja högstadiet och därför får kort tid på sig att klara målen i grundskolan. För vårdnadshavare i målgruppen behövs information och kunskap för att öka förståelsen av den dagliga skolkontakten och ansvaret som finns kopplat till elevers utveckling i skolgången.

Det finns stora behov av rekrytering samt behov att utveckla exempelvis jobbspåren med tydlighet om innehållet och vart det ska leda framåt. Rekrytering ska styras av att se vilken kompetens som behövs enligt framtagna prognoser med bästa möjliga matchningar. Positivt är att det finns ett stort rekryteringsbehov inom Barn- och utbildningsförvaltningen och Vård- och omsorgsförvaltningen men även på andra håll. Många i målgruppen väljer att studera. Lovskola och studiegård som stöd till elever kan vara en framgångsfaktor samt möjlighet att medverka till start av operativa verksamheter efter nyanländas behov.

4.4.5 Infrastruktur

Under mål Infrastruktur återfinns kommunens samhällsbyggnadsprocesser.

För att klara såväl klimatomställning, minskad negativ påverkan på ekosystem, samt kommunens demografi- och socioekonomiska utmaningar måste kommunen bli bättre på att arbeta tvärssektoriellt och den översiktliga planeringen öka. Införandet av processen Hållbar samhällsplanering i tidiga skeden, arbetet med GIS som verktyg och stadsrumsanalyser bidrar till detta. Kartarbete/GIS är även en viktig grundsten i allt digitaliseringsarbete där någon typ av geografisk koppling existerar. Om lågkonjunkturen blir långvarig är det viktigt att kommunen fortsätter med den fysiska planeringen i oförminskad takt för att ha planberedskap den dag konjunkturen vänder.

När det gäller kommunens grönytor visar forskning att bostadsnära, innehållsrika och välskötta grönytor kan bidra till att lyfta socioekonomiskt svagare områden där kostnader kan räknas hem genom bättre folkhälsa, högre fastighetsvärden mm. I dag råder en tydlig obalans mellan kommunens olika stadsdelar/områden vad gäller utbudet av parker och hur dessa sköts. Det finns risk för ytterligare snedfördelning när staden växer om driftmedel inte följer med investeringar av nya anläggningar. I och med utbyggnaden av Blomstergården kommer kommunens växthus att rivas vilket kommer att ge utmaningar när det gäller kommunens plantering av växter i staden sommartid.

När det gäller vattenfrågor och naturvård finns utmaningar mellan beslutade ambitionsnivåer och det som i praktiken går att genomföra. Om kommunen ska växa hållbart måste också de värden som utmärker ett hållbart Östersund skyddas och utvecklas. Om möjligheter till bostadsnära naturområden byggs bort är de svåra att återskapa i framtiden. Om kommunen ska arbeta för god robusthet och vattenkvalitet behöver behovet av klimatanpassningsåtgärder också beaktas och prioriteras högre i all form av samhällsplanering. Många hushåll i kommunen har i dag eget vatten och avlopp vilket kan medföra risker för en god

vattenstatus i såväl kommunens grundvatten- som ytvattentäkter. Möjligheterna att skydda större enskilda vattentäkter genom att upprätta fler vattenskyddsområden behöver ses över.

Även tillväxtmålet ställer krav på en utveckling av kommunens VA-verksamhet. Det finns dock svårigheter att hitta personal med relevant kompetens vilket riskerar att bromsa upp nödvändiga investeringsprojekt vilket i sin tur kan påverka detaljplanarbeten negativt. Ledningsnätet är precis som i övriga Sverige mer eller mindre uttjänt. Av det dricksvatten som i dag produceras i kommunens vattenverk försvinner 20 % via läckor och ett utbyte av ledningsnätet är därmed att se som en mycket lönsam investering.

Det finns utmaningar när det gäller att uppnå kommunens tillväxtmål på 75 000 invånare 2040 utan att detta medför en negativ påverkan på kommunens mål om fossilfrihet och klimatneutralitet. Elintensiva industrier etablerar sig i kommunen vilket förväntas ge fler arbetstillfällen och ökade skatteintäkter men även ett ökat behov av bostäder och energiförbrukning. Driftsättning av det nya vattenverket och en utbyggnad av avloppsreningsverket planeras för att klara kommunens tillväxtmål men kommer även de att öka kommunens energikonsumtion. Östersundshem strävar efter att producera 27% av sitt energibehov från solceller och för att främja fossilfrihet har kommunen ersatt i stort sett all eldningsolja med alternativ som värmepumpar, solceller och fjärrvärme. Jämkraft spelar en nyckelroll genom att erbjuda förnybar energi från vatten, vind och biomassa men behovet av att minska energianvändningen inom fastighetsidan och att balansera effektoppar kvarstår. Minskade effektoppar bidrar till att både frigöra och öka effektutrymmet och leder till ökad stabilitet i elsystemet, kostnadsbesparingar, bättre energieffektivitet, minskad miljöpåverkan och en effektivare resursanvändning.

Förändringar inom transportfältet har potential att medföra positiva effekter på andra delar av kommunens verksamhet och folkhälsan. Genom bra drift och underhåll av kommunens gång- och cykelvägar kommer troligen nyttjandegraden av dessa att öka. En omfördelning av ytor som idag används för motortrafik kan i sin tur skapa plats för klimatanpassningsåtgärder, nya bostäder och ytor för verksamheter och handel med potentiella samhällsekonomiska vinster som resultat.

Entreprenad- och asfaltspriserna har ökat med 40 % sedan år 2022 vilket medför att kommunens investeringsbehov i infrastrukturen riskerar att inte bli ekonomiskt genomförbara. För att uppnå både miljö- och kvalitetsmål samt öka resurseffektiviteten är upphandling av mer multifunktionella maskiner för att öka nyttjandegraden av maskinparken året runt en möjlighet värd att utreda.

Idag produceras komprimerad fordonsgas vid Gövikens avloppsreningsverk som sedan säljs via kommunens egen tankstation. Med ett nytt biogasbolag i länet bör en utredning göras för att se om det är lämpligt att även den verksamheten flyttas över till biogasbolaget.

En utmaning för kommunen är övertagandet av ansvar för insamling av förpackningar (papper, kartong, plast, metall och glas) vilket gäller från och med år 2024. Utbyggd fastighetsnära insamling ska vara färdig senast 2027 vilket innebär att förpackningar ska samlas in vid fastighetsgräns. Detta kommer initialt att kräva stora investeringar för uppbyggnad av systemet med nya sopkärl, sopbilar och möjlighet till mellanlagring.

Miljöledningssystemet kräver att Östersunds kommun mäter och följer upp den egna kommunorganisationens avfall vilket är ett viktigt verktyg för att kunna arbeta systematiskt med återvinning och avfallsförebyggande åtgärder. Statistik visar att Östersunds kommunorganisation inte blivit bättre på att sortera de senaste 10 åren och med nuvarande takt kommer kommunen varken nå de egna målsättningarna eller de nationella målen för materialåtervinning.

Sluttäckningen av Gräfsåsens gamla deponi är klar vilket innebär att behovet av avloppsreningsverkets slam för sluttäckning upphört. I dagsläget läggs slammet på hög för provtagning. Det finns en problematik med miljögiftet PFAS som gör att möjligheterna till alternativa användningar är svåra. Kommande lagkrav om förbränning av slammet ligger sannolikt ett antal år bort men behov finns av att hitta en alternativ

avsättning för slammet.

Sveriges regering beslutade år 2015 att återinföra ett totalförsvar men ytterligare medel kommer troligen inte att tillföras kommunerna. Detta innebär en risk för att den takt som kommunernas civila försvar byggs upp på inte kommer att avspegla verklighetens krav. Det kan kort sammanfattas med det farligaste säkerhetspolitiska läge Sverige befunnit sig i sedan andra världskriget. Resurser kommer att krävas på samtliga förvaltningar om kommunen ska komma vidare i arbetet med att upprätta ett robust civilförsvar. Detta kommer i sin tur att kräva politiska prioriteringar och beslut.

4.4.6 Aktivt liv

Under målet återfinns kommunens processer för kultur, fritid och turism.

Östersunds kommuns tillväxtmål om 75 000 invånare till år 2040 förväntas ta relativt stora markområden i anspråk vilket i sin tur kan få negativa effekter på friluftslivets möjligheter och behov av utveckling i och kring Östersund. Tillgången till mark av tillräcklig yta och god närhet till staden är en avgörande faktor för att medborgarna ska kunna erbjudas ett stadsnära friluftsliv. En utredning har tillsatts i syfte att visa på hur det stadsnära friluftslivet ska kunna utvecklas på ett hållbart sätt.

Kultur och fritidsförvaltningen gör bedömningen att det finns flera utvecklingsbehov inom idrotts- och fritidsområdet som väntas få stå tillbaka under en oöverskådlig tid. Några idrotter har ett stort behov av nya anläggningar som exempelvis friidrott, racketsporter och kampsporter med flera. Genom Strategi utveckling Torvalle och Strategi utveckling Lit och Häggenås ses dock möjligheter att förbättra fritidsutbudet för just dessa platser under de kommande åren.

Östersunds kommun växer i invånarantal. Detta leder till att kommunen får fler idrottsutövare men också fler framtida arrangörer. Fler evenemang ger ett ökat behov av framtida idrottsarenor. Exempelvis skulle en ytterligare isyta på Östersunds arena möjliggöra fler konserter och evenemang där inte ordinarie idrottsverksamhet (barn/ungdom, bredd och elit) trängs undan. När det gäller behovet av anpassade kulturlokaler är detta oförändrat från tidigare år, dvs det saknas adekvata lokaler för konst och akustisk musik.

Även inom turism och besöksnäringen är digitalisering, globalisering samt hållbarhet tydliga trender. En alltmer digitaliserad vardag och AI:s framfart ställer ökade krav på att medarbetarna besitter den kompetens som krävs för att hantera och förhålla sig samt se möjligheter till att kunna använda sig av dessa

nya verktyg.

Plan och byggförordningen 2011:338 3 kap. 20 c § ställer från och med 1 januari 2025 nya krav på laddningspunkter för elbilar. Det nya kravet medför att större parkeringar till kommunala idrottsanläggningar måste ses över omgående vilket även gäller de föreningsägda anläggningarna. Utöver den investeringskostnad som landar på föreningarna för att möta kravet om laddningspunkt så riskerar de få märkbart högre elräkningar. Kommunen behöver se över om insatser för dessa föreningar bör göras.

Kommunen äger idag äldre anläggningar där driftansvaret ligger på idrottsföreningar. Trenden är att allt fler föreningar börjar efterfråga att kommunen tar över driftansvaret. Om kommunen övertar driften för dessa kommer det att innebära en väsentlig påverkan på hela det kommunala idrottsanläggningsutbudet då resurserna behöver fördelas på en utökad yta. Driftsidan för kommunens anläggningar har kompetensutmaningar där många medarbetare har valt att lämna organisationen under det gångna året. De nya lagkraven om dygns- och veckovila samt lönenivåskillnader sänker attraktiviteten i driftutföraryrket och minskar möjligheterna till att locka kompetent personal. Ett flertal anläggningar saknar även ändamålsenliga personalutrymmen vilket inte bidrar till bilden av en attraktiv arbetsgivare.

Den statliga satsning "Stärkta bibliotek" där folkbibliotek har kunnat söka projektmedel försvinner från år 2024 vilket kommer att få konsekvenser för biblioteksverksamhetens möjlighet till utveckling. Detta kan läggas till att Östersunds kommun avsätter mindre resurser per invånare jämfört med övriga riket (394 kr/invånare jämfört med 458 kr/invånare). Bibliotekets lokaler, som är byggd 1958 och tillbyggd 1982, är inte ändamålsenliga för den verksamhet som bibliotek förväntas driva i dag. Investeringsmedel för renovering av biblioteket finns med i plan för år 2025.

Behovet av ytterligare insatser inom kulturområdet finns i socioekonomiska svagare områden. Studieförbunden som delvis finansieras av kommunala årsbidrag har en viktig roll i detta eftersom "bildning för alla" utgör en av deras grundpelare.

Östersunds kommun och Region JH är huvudstiftare för stiftelsen Jamtli som under 2023 flaggat för att verksamheten har ekonomiska bekymmer och därmed behöver höjda anslag. En utredning tillsattes vilken visade på behov av att fastställa stiftelsens grunduppdrag och till detta tydliggöra stiftarnas finansieringsansvar. Utredningen kommer att genomföras under 2024 i förhoppning om att struktur och finansiering ska vara fastställd inför 2025 års verksamhetsår.

På en nationell nivå är det en större andel killar än tjejer som besöker öppna fritidsverksamheter såsom fritidsgårdar. Undersökningar från "Ung livsstil" visar även att unga med utländsk bakgrund och unga med låg socioekonomiskt status i högre grad deltar i öppen fritidsverksamhet i relation till andra unga. Den öppna fritidsverksamheten förefaller också vara mer viktig för ungdomar i vad som beskrivs som lågstatusområden än i högstatusområden. Framtiden för den öppna fritidsverksamheten tycks vara inne i ett skede av förändring där regeringen har tillsatt en utredning som ska beskriva huruvida den öppna fritidsverksamheten i Sverige skall vara en del av det brottsförebyggande arbetet. Östersunds kommun har tagit emot ett flertal medborgarförslag från ungdomar där de önskar få bygga upp en central mötesplats som är öppet på helger. Detta bör visa på att fritidsverksamheten är en uppskattad verksamhet hos kommunens ungdomar.

4.4.7 Utbildning

Under målet återfinns kommunens processer för utbildning, från förskola till vuxenutbildning.

Förskola och grundskola i Östersunds kommun har under de senaste åren utrett och genomfört stora strukturella förändringar för att anpassa och förbättra verksamheten. Inom förskolan har flera mindre förskolor avvecklats till förmån för nya, större förskoleenheter. Dessa större enheter förväntas öka både effektivitet och kvalitén genom samlokalisering och ett bättre nyttjande av resurser. Kommunen har dock fortsatt nettokostnadsavvikelse inom förskola på ca 7 procent vilket innebär att kostnaderna överstiger den förväntade nivån jämfört med andra kommuner. Trenden är dock positiv med en minskad nettokostnadsavvikelse. Anledningarna till detta är att kostnaderna per barn inte har ökat i samma utsträckning i Östersunds kommun som i riket och andra jämförbara kommuner. Detta bör kunna ses som en effekt av de strukturförändringar som skett. En stor del av den nettokostnadsavvikelse som fortsatt finns beror på att Östersund fortsatt har en högre inskrivningsgrad av barn än riket vilket ger högre kostnader.

Strukturomvandling sker även inom grundskola, förskoleklass och fritidshem där det dessutom finns ett stort renoveringsbehov kopplat till en långvarig underhållsskuld. Flera nya skolbyggnationer har färdigställts vilket också har resulterat i högre nettokostnadsavvikelsen för grundskolan vilket beror på ökade lokalkostnader.

Strukturförändringar kommer dock fortsätta kräva mer arbete då prognoserna pekar mot färre antal barn i exempelvis förskoleverksamheten på några års sikt samtidigt som det krävs planering och investeringar för att arbeta mot kommunens mål om 75 000 invånare till år 2040. Om de planerade investeringar i förskola och skola inte genomförs riskerar kommunen på sikt att inte kunna säkerställa antalet förskole- och skolplatser samt de lagkrav som finns gällande skolplaceringar.

Ytterligare en utmaning som har identifierats är kompetensförsörjningen där i princip alla verksamheter

har kompetensbrist. Detta är en tydlig nationell trend och problematiken bedöms dessutom öka under de närmaste åren. Inom grundskolan, där lärarbehörighet är ett lagkrav enligt Skollagen för att bedriva undervisning, varierar behörigheten dessutom stort mellan de olika enheterna i kommunen vilket är en utmaning att hantera.

Inom den anpassade grundskolan ser det i dagsläget bra ut vad gäller behörig personal och Östersund ligger i jämförelse med andra kommuner bra till. Dock finns en utmaning med stora pensionsavgångar inom den närmaste femårsperioden. Det finns också en utmaning att rekrytera personal med lärarexamen, inriktning intellektuell funktionsnedsättning samt elevassistenter.

En viktig del i arbetet med kompetensförsörjningen för samtliga verksamheter är att lägga extra fokus på arbetsvillkoren för att dels kunna rekrytera ny personal, samt behålla nuvarande. Bland lärarna i grundskolan ser man bland annat att Östersunds kommun ligger lägre lönemässigt jämfört med andra kommuner i Jämtland, vilket påverkar möjligheten att rekrytera negativt.

Både förskola och grundskola har stora utmaningar vad gäller att skapa en likvärdig skola i hela kommunen. Elevernas förutsättningar skiljer sig åt vilket behöver kompenseras både vad gäller resursfördelning och fördelning av kompetens. Det är av största vikt att utjämna de skillnader som finns mellan olika skol- och förskoleområden.

Inom den kommunala vuxenutbildningen sker det en tydlig förskjutning mot att i högre grad än tidigare vara en bas för kompetensförsörjning. Den största utmaningen för verksamheten framåt är att planera och dimensionera för utbildning som matchar arbetslivets behov av kompetens. Planeringen och dimensioneringen ska genomföras på regional nivå vilket också ställer krav på en nära samverkan med länets övriga kommuner. Den kommunala vuxenutbildningen kommer framåt i mångt och mycket vara länets vuxenutbildning, med ett gemensamt utbud och möjligheter för medborgaren att fritt söka till dessa utbildningar oavsett kommuntillhörighet.

Målgruppen för vuxenutbildningen har förändrats då allt fler elever som söker sig till vuxenutbildningen har neuropsykiatriska diagnoser eller lider av psykisk ohälsa. En utmaning framåt är att kunna möta dessa elevers behov av anpassning och stöd i sina studier.

Den kommunala kulturskolan upplever en ökad efterfrågan för sin verksamhet. Samtidigt finns behov av att vara ute och arbeta mer i skolorna i kommunen, gärna på gruppnivå för att erbjuda fler elever kunskaper och upplevelser i estiska ämnen, bygga intresse, förtroende och skapa nyfikenhet hos de barn som inte annars kommer i kontakt med kulturskolan. Kulturskolan ser sig som ett mycket starkt komplement till grundskolans utbildning inom estetiska ämnen, vilken ofta, särskilt i de yngre årskurserna har brist på utbildade pedagoger. Kulturskolan vill mycket gärna utveckla samarbetet med grundskolan på gruppnivå, på fritidstid och på fritidsklubbstid och gärna också utveckla öppen verksamhet.

Östersunds kommun lägger mindre per invånare på musik- och kulturskola än andra jämförbara kommuner vilket medför en utmaning i och med den ökade efterfrågan.

4.4.8 Trygghet och stöd

Under målet återfinns kommunens processer för stöd- och omsorg samt överförmyndarverksamhet.

Den demografiska utvecklingen kommer leda till ökade behov av stöd och omsorg hos medborgarna, samtidigt som det blir färre i yrkesverksam ålder vilket medför lägre skatteintäkter. Ökade behov leder till större efterfrågan av lokaler och bostäder för målgruppen inom vård- och omsorg SA, vilket redan idag är svårt att tillgodose. De svårigheter som finns att kunna erhålla bostad riskerar att leda till ett ökat utanförskap. Det är viktigt att både fortsätta och utveckla samarbetsformer med våra bostadsbolag. En stor utmaning är att hitta adekvata boendelösningar för målgruppen med svår samsjuklighet, vilket bidrar till negativ påverkan på flödet i kommunens insatser.

Ett aktivt och långsiktigt arbete med kompetensförsörjning och kompetensutveckling behövs fortsatt. Svårigheter föreligger både i att rekrytera medarbetare med kompetens och erfarenhet men även att få dem att arbeta kvar. Samtidigt krävs fortsatta satsningar på främjande och förebyggande insatser för att förhindra/fördröja medborgarens behov av omfattande välfärdstjänster.

Brukarundersökningar visar på ett behov av att ge våra invånare mer delaktighet och inflytande. Social- och arbetsmarknadsförvaltningen har därför påbörjat ett projekt med grunden i metoden tjänstedesign, vilket förvaltningen vill fortsätta med för att på så sätt lyssna in och samskapa med invånarna. Detta leder till ökad nytta för och större självständighet hos användarna samt mer effektivt användande av resurser.

Ny lagstiftning i form av ny socialtjänstlag och samsjuklighetsutredning skapar nya möjligheter och krav på förändrade arbetsätt. Införandet av ny socialtjänstlag kommer att ställa krav bland annat på en mer lättillgänglig socialtjänst och på systematisk uppföljning av insatser. Socialtjänsten kommer att behöva arbeta i två spår, både tillgängligt, flexibelt och förebyggande samt med mer kontroll och krav då lagstiftning, samhället och tillsynsmyndigheterna ställer högre krav och starkare kontroll. För att kunna öka

tillgängligheten och det främjande och förebyggande arbetet så är det av största vikt att tilliten till vår myndighet och insatser är stor. Både för att medborgare ska ta emot tidigt och tillgängligt stöd men också för att medborgare ska känna sig tryggare när myndigheten går in med mer ingripande insatser. Utmaningen runt desinformationskampanjen behöver mötas med information, dialog och samskapande med våra invånare.

Kostnadsbilden för institutionsvård för barn och unga befaras fortsätta öka. Målgruppen som placeras har ofta en omfattande problematik med psykisk ohälsa i kombination med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar samt föräldrar, som trots olika former av föräldrastöd, inte hanterar föräldraskapet på hemmaplan. Det är svårt att veta om volymerna kommer att öka och med hur mycket. Ett ständigt arbete pågår med att hitta nya och andra lösningar på hemmaplan i stället för externa placeringar.

Det är viktigt att följa med i den digitala utvecklingen och att använda sig av nya möjligheter inom digitaliseringsområdet som exempelvis AI. Rätt använt innebär det nytta för både medborgare och verksamhet. Valfärdsteknik är en viktig del i att kunna bibehålla kvaliteten i äldreomsorgen. Ny teknik kan också minska de administrativa inslagen i omsorgsarbetet och resurser kan frigöras till den verksamhetsnära verksamheten. Ett bättre utnyttjande av olika tekniska lösningar ger även medborgarna en ökad möjlighet till att bli mer självständiga. Ytterligare ett behov framåt är att stärka upp utvecklingen av våra system så att statistiken kvalitetssäkras, så att detta kan användas för systematisk uppföljning samt för strategiska framtida beslut.

Inom överförmyndarverksamheten pausades den statliga utredning SOU 2021:36 som föreslogs träda i kraft 1 januari 2023, men har nu åter tagits upp till diskussion av justitiedepartementet. Den största förändringen som utredningen troligen kommer att leda till är ett ökat ansvar för överförmyndarkontoren där överförmyndaren tar över tingsrättens roll som första instans vid visst beslutsfattande. Om förslaget antas är ett ökat resursbehov på tjänstepersonssidan att räkna med i samband med att ändringarna träder i kraft. Översynen behandlar också frågan om behovet av att en ny förvaltningsmyndighet införs för överförmyndarfrågorna. Upprättandet av en ny förvaltningsmyndighet kommer sannolikt innebära stora övergripande förändringar i överförmyndarverksamheten. Den ökade komplexiteten i uppdragen och att antalet uppdrag där den medicinska grunden för ställföreträdarskap kommer av missbruk och svår psykisk ohälsa/-störning blir allt vanligare försvårar rekryteringen av lämpliga ställföreträdare. Låg tillgång på ställföreträdare som bedöms lämpliga för mycket krävande uppdrag kan medföra längre handläggningstider där den enskilde som har ett hjälpbehov kan bli lidande.

4.5 Östersunds kommuns befolkning

4.5.1 Demografi

Fler än 2 av 3 kommuner i Sverige hade en krympande befolkning år 2023. Minskningen i befolkningen beror till stor del på minskade födlsar, minskad invandring och ökad utvandring. Östersunds kommun tillhör dock den knappa tredjedel av kommuner som ökade i befolkning år 2023.

Den 31 december 2023 hade Östersunds kommun 64 881 invånare. Det innebär en befolkningsökning med 167 personer under 2023. Födelsenettet var negativt under 2023, men flyttnettot däremot var positivt. Flyttnettot var +222 personer och födelsenettet var -72 personer. År 2023 föddes färre barn än vad det gjort något annat år de senaste 20 åren i Östersund. De låga nivåerna av barnafödande är dock både en nationell och global trend, och är alltså inget unikt för Östersund.

Det första kvartalet av 2024 hade Östersunds befolkning minskat med 44 personer, vilket kan jämföras med en ökning på 173 personer under samma period 2023. Preliminära siffror visar däremot en positiv befolkningsutveckling i Östersunds kommun under 2024 vid årets tredje kvartal. Vid utgången av september var både födelsenettet och flyttnettot positiva. Enligt de preliminära siffrorna har kommunbefolkningen ökat med cirka 60 personer sedan sista december 2023.

Jämfört med riket bor det en låg andel barn och en hög andel personer i åldersspannet 65–79 år i Östersunds kommun (SCB). Östersunds kommuns befolkning är i snitt äldre än riket som helhet. 2023 var medelåldern 42,4 år i Östersunds kommun jämfört med riket medelålder som var 41,9 år.

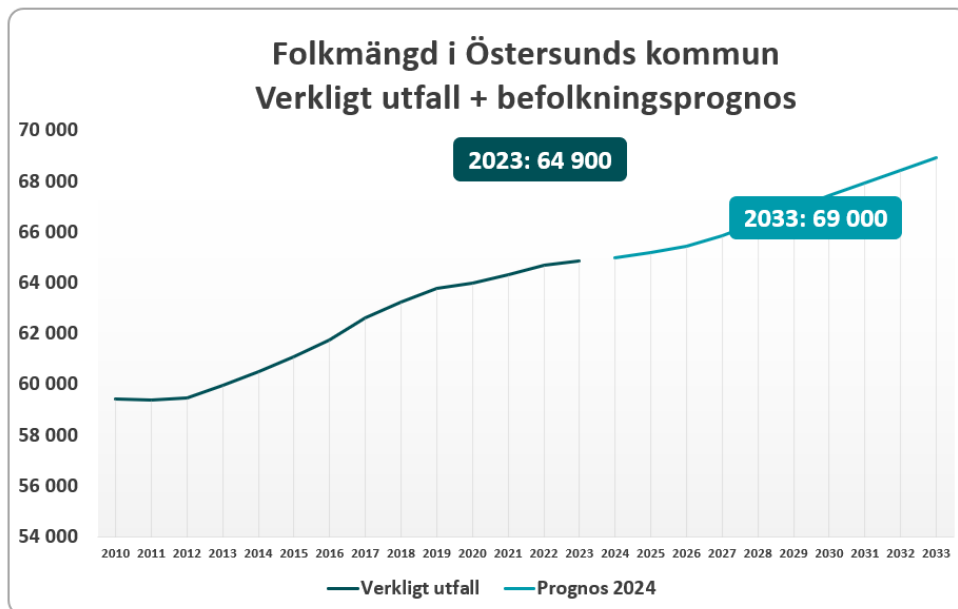
Relationen i den totala folkmängden mellan andelen unga, äldre och personer i arbetsför ålder spelar stor roll för kommunens verksamhet och ekonomi. Med en åldrande befolkning och en hög andel äldre i befolkningssammansättningen dras kommunens försörjningskvot upp. Med försörjningskvot menas förhållandet mellan personer i arbetsför ålder (ofta 20–64 år) och den yngre eller äldre befolkningen som därmed inte förväntas arbeta. När försörjningskvoten ökar, exempelvis på grund av en åldrande befolkning, kan det skapa ekonomiska utmaningar för samhället eftersom färre människor ska försörja fler genom skatter och sociala system.

År 2023 var försörjningskvoten 80,6 i Östersunds kommun och 77 i riket. Det kan tolkas som att för varje 100 personer i arbetsför ålder fanns det cirka 81 personer i Östersund som inte var i arbetsför ålder. Personerna som inte är i arbetsför ålder, unga och äldre, är beroende av försörjning från invånarna i arbetsför ålder.

De senaste 20 åren har kommunens försörjningskvot ökat från 65,5 till 80,6, medan rikets försörjningskvot har ökat från 69,9 till 77 under samma period. Det innebär att ökningen i kommunens försörjningskvot var dubbelt så stor (15,1 enheter) som ökningen i rikets försörjningskvot (7,1) mellan åren 2003 och 2023.

4.5.2 Befolkningsprognos

Varje år tar Östersunds kommun fram en befolkningsprognos som beskriver kommunens förväntade befolkningsutveckling kommande tioårsperiod. Diagrammet nedan visar utvecklingen av folkmängden i Östersunds kommun under åren 2010–2033 samt prognos för åren 2024–2033.

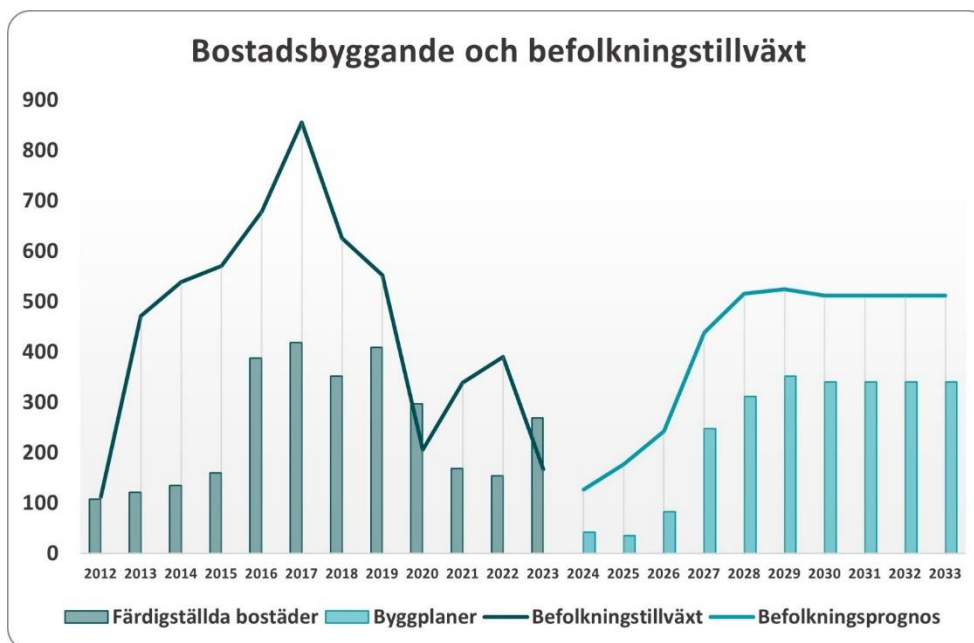

Källa: SCB, Statisticon

Befolkningsprognosen för 2024 som togs fram tidigare i år prognostiserar att folkmängden i Östersunds kommun kommer att vara 65 007 personer vid utgången av året. Om befolkningsprognosen slår in skulle det innebära att antalet kommuninvånare kommer att ha ökat med totalt 126 personer under året.

Folkmängden i Östersunds kommun förväntas öka med ungefär 4000 personer från 2024 till 2033. Enligt årets befolkningsprognos förväntas antalet kommuninvånare att uppgå till ungefär 66 400 personer år 2028. Folkmängden i kommunen förväntas öka till ungefär 69 000 personer år 2033.

De åldersgrupper där kommuninvånarna förväntas bli fler är främst personer i arbetsför ålder (20–64 år) samt personer som är 65 år och äldre. Åldersstrukturen bland kommuninvånarna ser ut att fortsätta utvecklas i samma riktning som tidigare, där den äldre befolkningen blir större och den yngre befolkningen minskar. Enligt befolkningsprognosen förväntas personer som är 65 år och äldre öka med drygt 1300 personer fram till 2033. Barn i grundskoleålder (6–15 år) förväntas minska med ungefär 615 personer fram till 2033. Vidare förväntas den låga fruktsamheten förväntas hålla i sig under prognosperioden. Barn som är under 1 år förväntas öka med drygt 70 personer under samma period.

Källa: SCB, Statisticon

I diagrammet ovan visas utfall och prognos för bostadsbyggande och årlig befolkningstillväxt i Östersunds kommun. Både bostäder och befolkningstillväxt är uttryckt i antal.

Den mörka linjen till vänster visar verkligt utfall för befolkningstillväxten under perioden 2012–2023. Den ljusare linjen till höger visar förväntad befolkningstillväxt enligt befolkningsprognosen för åren 2024–2033.

De mörkare staplarna till vänster visar antalet färdigställda bostäder i nybyggda hus. De ljusare staplarna till höger visar byggpotentialen. Med byggpotentialen menas de byggplaner som kommunen räknar med att kunna bygga ut under prognosperioden. I måttet för färdigställda hus i nybyggda hus ingår även specialbostäder vilket har en stor påverkan på utfallet. Exempelvis byggdes ett särskilt boende (SÄBO) på Bangårdsgatan år 2023. Övriga färdigställda bostäder 2023 utgörs av Tanken i Valla och några småhus.

Östersunds kommun har haft en ihållande positiv befolkningstillväxt sedan 2012. Trenden förväntas även hålla i sig även kommande år. Däremot är den förväntade ökningen av antalet invånare under 2024 och 2025 lägre än utfallet de senaste tio åren. De närmsta åren förväntas alltså en svagare tillväxt än vad kommunen har haft tidigare år. På en lite längre tidshorisont prognostiseras dock att befolkningstillväxten kommer att öka i omfattning igen.

Befolkningstillväxten står i stark relation till byggandet och färdigställandet av bostäder. Osäkerheter kring hur utvecklingen på bostadsmarknaden påverkar byggandet finns. Enligt befolkningsprognosen ska invånarantalet öka som kraftigast under slutet av prognosperioden. Det korrelerar med en förväntad ökning av antalet färdigställda bostäder under samma period. Om utsikten för byggpotentialen skulle ändras framgent är det troligt att det påverkar befolkningsprognosen och de förväntade tillväxtnivåerna.

4.6 Östersunds kommuns ekonomiska förutsättningar

Skatteintäkter

Skatteintäkterna är kommunens största finansieringskälla. Personer med förvärvsinkomst betalar kommunal skatt till kommunen och regionen där de är folkbokförda. Kommunens skattesats beräknas vara oförändrad vilket innebär att invånarna betalar 22,02 kronor i skatt per intjänad hundralapp. Kommunens skattesats är något över snittet i landet.

Budgeterade skatteintäkter 2025–2027

(Mnkr)	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Skatteintäkter	3 568	3 733	3 919	4 090
Slutavräkning	6	16	0	0
SUMMA	3 574	3 749	3 919	4 090

I kommunens skatteintäktsberäkning används Sveriges Kommuner och Regioners prognos per 2024-10-03 över skatteunderlagsutvecklingen.

Skatteutbetalningen till kommunerna grundas på den av regeringen årligen fastställda uppräkningsfaktorn för skatteunderlaget. Skillnaderna i skatteunderlagsökning mellan fastställd uppräkningsfaktor, prognos och faktiskt utfall enligt slutlig taxering regleras senare genom så kallade slutavräkningar.

I skatteintäktsberäkningen ingår skatteintäkterna från kommunens eget skatteunderlag inklusive eventuella slutavräkningar. År 2015 övergick kostnadsansvaret för kollektivtrafiken till Region Jämtland Härjedalen varvid en skatteväxling skedde med 35 öre.

(Mnkr)	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Inkomstutjämning	806	843	886	924
Kostnadsutjämning	-127	-110	-111	-111
Regleringsbidrag/avgift	198	170	147	110
Strukturbidrag	22	22	22	22
Riktade generella statsbidrag	22	0	0	0
Bidrag för LSS-utjämning	430	453	454	455
Kommunal fastighetsavgift	141	147	147	147
SUMMA	1 492	1 525	1 545	1 547

Kommunalekonomisk utjämning

Sveriges kommuner har inte samma förutsättningar att bedriva verksamhet. Det beror till exempel på skillnader avseende individernas bakgrund, den beskattningsbara inkomsten, åldersstruktur, socioekonomi och geografiska. Syftet med den kommunalekonomiska utjämningen är att kommuninvånarna, oavsett var man bor, ska ha samma möjlighet till kommunal service. Avsikten är att skillnader i kommunalskatt i stort ska spegla skillnader i effektivitet, service och avgiftsnivå och inte bero på skillnader i strukturella förutsättningar.

Utjämningsystemet innehåller fem olika delar. Utöver det finns den kommunala fastighetsavgiften. Utjämningsystemet brukar ses över ungefär vart femte år. Under 2022 har en ny översyn av skatteutjämningsystemet inletts. I uppdraget ingår även att se över systemet för utjämning av kostnader för LSS. Uppdraget har redovisats i maj 2024 och är just nu ute på remiss hos landets samtliga kommuner.

Remissvaren ska vara inlämnade i november 2024 och sedan återstår ytterligare några steg i lagstiftningskedjan innan beslut fattas om eventuella förändringar i systemet.

Statligt finansierad inkomstutjämning

Inkomstutjämning är ett fördelningssystem som utgår från respektive kommuns skattekraft. Kommuner med låg skattekraft får ett bidrag per invånare och kommuner med hög skattekraft får betala en avgift till systemet. De fåtal kommuner som har en skattekraft över 115 % av den genomsnittliga skattekraften i riket betalar en avgift in i systemet. Östersunds kommun prognostiseras att ha en skattekraft på 92,2 % (92,3 %) år 2025.

För 2025 prognostiseras ett bidrag i inkomstutjämningsystemet på 843 (806) miljoner kronor. För 2026 och 2027 är bidraget 886 respektive 924 miljoner kronor. Delsystemet bekostas till större delen av staten.

Kostnadsutjämning

Kostnadsutjämningen innebär att kommuner som har en gynnsam struktur skjuter till medel till kommuner som inte har samma goda förutsättningar. Systemet ska inte utjämna för de kostnadsskillnader som beror på varierande ambitionsnivå, effektivitet och avgifter. Det är ett inomkommunalt system, det vill säga utan statlig finansiering.

Modellen har tidigare bestått av tio delmodeller; förskola, grundskola, gymnasieskola, äldreomsorg, individ- och familjeomsorg, barn med utländsk bakgrund, befolkningsförändringar, bebyggelsestruktur, löner och kollektivtrafik. I november 2019 beslutade riksdagen om förändringar i den nuvarande kostnadsutjämningen. I det nya systemet utgår tre delmodeller, barn och ungdomar med utländsk bakgrund, befolkningsförändringar samt bebyggelsestruktur och tre nya delmodeller tillkommer, kommunal vuxenutbildning, infrastruktur och skydd respektive verksamhetsövergripande kostnader. För Östersunds kommun innebär förändringen i kostnadsutjämningen en försämring men i stället har regionen fått ett tillskott.

Från och med 2022 har införandebidraget tagits bort vilket försämrar förutsättningarna för Östersunds kommun.

För 2025 prognostiseras kostnadsutjämningen för Östersunds kommun till en avgift på -111 (-127) miljoner kronor och för åren 2026 och 2027 är avgiften också -111 miljoner kronor för vardera året.

Regleringsbidrag/-avgift

Regleringsposten i utjämningsystemet är till för att justera för mellanskillnaden mellan bidragen och avgifterna i inkomstutjämningen, kostnadsutjämningen och strukturbidraget i förhållande till de anslagsposter som riksdagen anvisat. När summan av samtliga bidrag, minus de inbetalda avgifterna blir lägre än det belopp staten beslutat tillföra kommunerna, får alla kommuner ett regleringsbidrag, i annat fall en regleringsavgift. Konstruktionen är till för att statens kostnader inte ska påverkas av den fastställda nivån i inkomstutjämningen.

Regleringsposten för Östersunds kommun beräknas år 2025 att uppgå till ett bidrag på 170 (198) miljoner kronor och för åren 2026 och 2027 uppgår bidraget till 147 respektive 110 miljoner kronor.

Strukturbidrag

Strukturbidraget infördes för att kompensera för att vissa delmodeller (näringslivs- och sysselsättningsbefrämjande åtgärder, svagt befolkningsunderlag samt delar av de tidigare fasta införandetilläggen) togs bort samt för att reglera större bidragsminskningar. Östersunds kommun får i denna modell ca 22 miljoner kronor per år.

LSS-utjämning

LSS-utjämningen är ett interkommunalt utjämningsystem och kommunens utfall är relaterat till övriga kommuners utfall. Beräkningarna som ligger till grund för LSS-utjämningen baserar sig på antalet LSS-insatser och kommunernas ekonomiska utfall. Östersunds kommun har höga kostnader för denna verksamhet och får därför ett stort bidrag. Prognosen för Östersunds kommun år 2025 är att få ett bidrag i LSS-utjämningen på 453 (430) miljoner kronor.

Övergripande generella statsbidrag

De statliga bidragen kan vara generella, då får kommunerna använda bidraget där kommunen anser att det behövs mest, eller riktade, då ska de gå till specifika verksamheter till exempel flyktmottagande eller kvalitetsutveckling inom skolan. En del av de riktade statsbidrag som tilldelats kommunerna upphör medan de som tilldelats som ett permanent tillskott fördelas via regleringsposten.

Riktade statsbidrag

Förutom det generella statsbidraget som ingår i utjämningsbidraget finns ett antal riktade/specialdestinerade statsbidrag som budgeteras som intäkt av berörd nämnd.

Ett exempel är det riktade statsbidraget till allmän maxtaxa inom barnomsorg/förskola, vilket inte ingår i utjämningsbidraget. De kommuner som har maxtaxa söker statsbidraget, som skall kompensera för intäktsbortfallet från föräldraavgifter och så hanteras det således som ett specialdestinerat bidrag hos Barn- och utbildningsnämnden. Riktade statsbidrag förekommer främst inom Barn- och utbildningsnämndens och Vård- och omsorgsnämndens verksamhetsområden.

Personalkostnader, inflation och internränta

För kommunsektorn prognostiserar SKR (per 2024-10-03) en ökning av arbetskraftskostnader enligt den så kallade konjunkturstatistiken på 3,5 % för 2025, 3,5 % för 2026 och 3,4 % för 2027. Procentsatsen är exklusive PO-pålägg, pensionskostnader och förmåner.

Nämndernas ramar har inför 2025 räknats upp med 2,5 % för löneutveckling och därutöver har ca 0,79 % avsatts till en central lönebuffert. Inom ramen för bufferten hanteras särskilda löneprioriteringar, eventuella lönejusteringar på grund av lönekartläggning och eventuella justeringar av särskilda ersättningar. Genom detta bedömer kommunen att klara av att hantera avtalsåtaganden i de centrala kollektivavtalen.

Prognos för prisutveckling, mätt i KPI, uppgår till 0,4 % för 2025, 1,6 % för 2026 och 2,2 % för 2027.

Sveriges Kommuner och Regioners rekommendation för internränta 2025 är 2,5 %. Östersunds kommun har beslutat att den ska uppgå till 3,0 % vilket är oförändrat jämfört med 2024. Internräntan bygger på kommunens genomsnittliga upplåningskostnad inklusive prognos av framtida ränta.

Driftbudgetramar

Driftbudgetramar för nämnderna/styrelserna för perioden 2025–2027 utgår från de ekonomiska ramarna 2024 och de verksamhetsförändringar som ingår i gällande flerårsplan. Därutöver har nämnderna kompenserats för aktuella demografiska förändringar samt kapitalkostnader. Satsningar och/eller avveckling av verksamhet medför tillskott eller avdrag i nämndernas budgetramar. Driftbudgetramarna för 2025 innehåller även effektiviseringskrav samt besparingskrav, se nedan. Justering för löneökningar och prisökningar ingår i uppräkningsen enligt avsnitt 4.4.

Effektiviseringskrav 2025

I samband med planeringsförutsättningarna inför budget 2022 fattade Finans- och ledningsutskottet beslut om ett årligt generellt effektiviseringskrav på 1 %. I samband med planeringsförutsättningarna inför budget

2025 fattade Finans- och fastighetsutskottet beslut om att höja effektiviseringskravet till minst 1,5 %. I budget 2025 ingår effektiviseringskrav på totalt 73,6 miljoner kronor vilket motsvarar ca 1,54 % av nämndernas ingående ramar. Det beloppsmässigt största effektiviseringskravet har Vård- och omsorgsnämnden utifrån att de har det högsta anslaget.

(Mnkr)	Effektiviseringar 2025
Barn- och utbildningsnämnden	15,9
Kommunstyrelsen	5,5
Kultur- och fritidsnämnden	5,1
Miljö- och samhällsnämnden	1,4
Social- och arbetsmarknadsnämnden	8,5
Tekniska nämnden	3,0
Vård- och omsorgsnämnden	34,2
Totalt	73,6

Nämndernas effektiviseringar redovisas i respektive nämnds verksamhetsplan, som beslutas i november 2024.

Besparingar 2025

I budget 2025 ingår det ett generellt besparingskrav på 15,0 mnkr. Besparingen är lagd som en egen buffert och kommer att fördelas ut på nämnderna under 2025.

Demografiska ramförändringar

I budgetramarna ingår preliminära justeringar för demografiska förändringar 2025–2027 för Barn- och utbildningsnämnden, för Jämtlands Gymnasieförbund och för Vård- och omsorgsnämnden.

PO-pålägg, arbetsgivaravgift

I budgetramarna för 2024 kommer ett PO-pålägg på 41,39 % (45,75 %) att ingå. Därutöver belastas verksamheten med ett påslag på 0,05 % för utfördelning av kommunens premiekostnader för ansvarsförsäkring. Total summa PO-pålägg uppgår således till 41,44 %.

Pensionskostnader

Kommunens pensionskostnader kan sägas bestå av fyra delar; direkta pensionsutbetalningar, utbetalning av intjänad pension till anställda för individuell placering, skuldförändring för kompletterande ålderspension (för löner överstigande 7,5 basbelopp) samt en finansiell kostnad.

För 2025 budgeteras pensionsutbetalningar med 115,3 miljoner kronor, utbetalning av intjänad pension avgiftsbestämd ålderspension) med 204,6 miljoner kronor, skuldförändringen till 3,4 miljoner kronor och den finansiella kostnaden till 22,1 miljoner kronor. Totalt budgeteras pensionskostnader med 345,4 miljoner kronor inklusive särskild löneskatt. I planen 2026–2027 uppgår motsvarande kostnad till 314,2 respektive 338,9 miljoner kronor.

Den budgeterade pensionskostnaden grundas på KPA:s pensionskuldsberäkning och prognos från augusti 2024, samt ett antagande av de senaste årens högre utbetalning av pensioner från pensionsförpliktelsen än det som KPA lämnar i sina tidiga prognoser.

Kapitalkostnader

Varje nämnd och förvaltning "belastas" i driftbudgeten med kapitalkostnader som består av två delar – internränta och avskrivning. Internräntan för 2025 uppgår till 3,0 % (3,0 %). Avskrivningen skall motsvara värdeminskningen på inventarier och anläggningar.

Driftförändringar

Utöver sedvanlig uppräknig av nämndernas driftbudgetramar med personal- och övriga kostnader har tillskott/avdrag för demografi, kapitalkostnader/internränta, ettåriga anslag, medel kopplade till uppdrag och verksamhetsbehov samt politiska justeringar påverkat nämndernas ramar. För mer detaljerad information hänvisas till 5.1 Sammanställning driftbudget per nämnd.

4.7 Östersunds kommuns finansiella förutsättningar

I kommunens årsredovisning analyseras den finansiella ställningen och utvecklingen. I årsbudgeten beskrivs de ekonomiska sambanden på samma sätt som i årsredovisningen. Analysen bygger på fyra perspektiv; resultat, kapacitet, risk och kontroll. Målsättningen är att identifiera finansiella problem och därigenom utgöra underlag för bedömningen om kommunen lever upp till god ekonomisk hushållning. I analysen i årsredovisningen används olika nyckeltal som är kopplade till de fyra perspektiven. I budgeten har tio av dessa nyckeltal valts ut och redovisats.

Nettokostnadsandel

Driftkostnadernas andel av skatteintäkter och generella statsbidrag visar hur stor del av skatteintäkterna inklusive statsbidrag som går till den löpande verksamheten inklusive finansnetto. Om kommunen skall leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning skall nivån inte överstiga 98 %.

	Bokslut 2023	Budget 2023	Prognos augusti 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Verksamhetens intäkter och kostnader, netto	93,4	94,8	93,7	90,1	90,0	89,9
Avskrivningar	6,1	6,8	6,8	6,4	6,4	6,3
Finansnetto	-12,6	-2,8	-3,9	0,1	-0,3	0,1
Driftskostnadsandel	86,8	98,8	96,6	96,6	96,1	96,2

Enligt budget för 2025 beräknas verksamhetens resultat exkl. avskrivningar uppgå till 90,1 mnkr och driftkostnadsandelen uppgå till 96,6 % och kommunens mål för god ekonomisk hushållning uppnås därmed för 2025. För planperioden uppnås målet. Värt att notera är att ökade avskrivningskostnader medför att utrymmet för verksamhetens kostnader minskar, det vill säga att investeringarna successivt tränger ut verksamhet.

	Bokslut 2023	Budget 2023	Prognos augusti 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Nettokostnadsutveckling	3,5	5,7	3,5	0,8	2,6	2,9
Skatteintäktsutveckling	4,4	3,1	4,4	4,1	3,6	3,2

Nettoinvesteringar och självfinansieringsgrad

En hög självfinansieringsgrad innebär att kommunen kan finansiera investeringarna utan att låna eller att minska den befintliga likviditeten. En hög självfinansieringsgrad innebär också att det finansiella handlingsutrymmet kan bibehållas inför framtiden. 100 % innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar under året.

	Bokslut 2023	Budget 2023	Prognos augusti 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Nettoinvesteringar	888	883	801	1 004	1 030	1 090
Finansiering:						
Kassaflöde från egen verksamhet	404	467	589	464	546	531
Självfinansieringsgrad	45%	53%	74%	46%	53%	49%

Enligt budget 2025 uppgår investeringsnivån till högre belopp än vad som kan finansieras med egna medel. För åren 2025–2027 bedöms ett behov av upplåning med totalt 1 750 mnkr fördelat med 600 mnkr för år 2025, 550 mnkr för 2026 och 600 mnkr för 2026.

Nettoinvesteringar i relation till avskrivningar

Nyckeltalet visar i vilken mån kommunen reinvesterar i den takt som anläggningstillgångarna minskar i värde genom årliga avskrivningar. För att inte urholka kommunens anläggningsskapital bör nettoinvesteringarna i genomsnitt ligga på minst samma nivå som avskrivningarna. Genom den höga investeringsnivån överstiger nettoinvesteringarna avskrivningsnivån.

	Bokslut 2023	Budget 2023	Prognos augusti 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Nettoinvesteringar	888	883	801	1 004	1 030	1 090
Avskrivningar	296	344	344	336	347	353
Nettoinvesteringar/avskrivningar	300%	257%	233%	299%	296%	309%

Kommunens nettoinvesteringar ska enligt riktlinjen för god ekonomisk hushållning högst uppgå till 10 % av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag. År 2025 uppgår de budgeterade nettoinvesteringarna till 19,0 %, år 2026 till 18,9 % och år 2027 till 19,3 % av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag.

Finansnetto

Med finansnetto menas skillnaden mellan finansiella kostnader och intäkter. Finansnettot är en viktig post i kommunens resultaträkning. Internbanksverksamheten genererar en positiv effekt på finansnettot med 38,9 mnkr. Kommunens ökande låneskuld samt det fortsatt relativt höga ränteläget bidrar till en negativ påverkan på finansnettot med -46,8 mnkr. Totalt så budgeteras finansnettot till -3,9 mnkr för 2025. I finansnettot för 2025 ingår ingen budgeterad utdelning från Östersunds Rådhus AB.

	Bokslut 2023	Budget 2023	Prognos augusti 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Finansnetto	616,5	143,0	196,8	-3,9	15,1	-6,7

Årets resultat

Enligt riktlinjen för god ekonomisk hushållning ska årets resultat motsvara 2 % av skatter och generella statsbidrag. Resultatet för 2023 uppgick till 13,2 % medan det budgeterade resultatet för 2024 ligger på 0,9 % och det prognostiserade resultatet för 2024 ligger på 3,4 %. År 2025 beräknas resultatet till 2,6 %, år 2026 till 3,9 % och 2027 till 3,7 % av skatter, utjämning och generella statsbidrag.

	Bokslut 2023	Budget 2023	Prognos augusti 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Årets resultat	643,3	45,6	170,1	136,1	212,8	208,7

Soliditet

Soliditeten beskriver den finansiella styrkan på lång sikt och anger hur stor del av tillgångarna som är självfinansierade med eget kapital. Ju högre soliditet, desto starkare långsiktig finansiell handlingsberedskap har kommunen. Den långsiktiga trenden är mer intressant än enstaka år och för Östersunds kommun har nivån på soliditeten de senare åren legat på ungefär samma nivå. Soliditeten sjunker under planperioden på grund av att ökningen av tillgångarna finansieras i högre grad av upplåning i stället för resultat (eget kapital) samt på grund av inflationen som ökar pensionsförpliktelsen. Under planperioden 2025–2027 beräknas soliditeten inklusive vidareutlåning till de kommunala bolagen i snitt ligga på 21,6 %.

	Bokslut 2023	Budget 2023	Prognos augusti 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Soliditet inkl. vidareutlåning till de kommunala bolagen	23,0	20,6	21,6	21,2	21,8	22,3
Soliditet exkl. vidareutlåning till de kommunala bolagen	36,2	34,0	35,3	33,1	33,4	33,3

Soliditet, exklusive vidareutlåning till de kommunala bolagen, ska enligt riktlinjen för god ekonomisk

hushållning ligga på 38,5 %. I budget 2025 beräknas soliditeten till 33,1 %, år 2026 till 33,4 % och år 2027 till 33,3 %.

Långfristiga skulder

Investeringsnivån och de låga resultaten medför behov av upplåning. Kommunens låneskuld som per 2023-12-31 uppgick till 1 245 mnkr förväntas vid planperiodens slut ha ökat till 3 245 mnkr.

Internbankens upplåning uppgick per 2023-12-31 till 8 095 mnkr och förväntas öka till 11 645 mnkr under planperioden.

	Bokslut 2023	Budget 2023	Prognos augusti 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Långfristiga skulder upplåning via internbank	8 095	9 675	9 445	10 495	11 045	11 645
Varav kommunens egna lån	1 245	1 745	1 495	2 095	2 645	3 245
Varav utlåning koncernbolag	6 850	7 930	7 950	8 400	8 400	8 400

Likviditet ur ett riskperspektiv

	Bokslut 2023	Budget 2023	Prognos augusti 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Likvida medel (Mnkr)	550	637	592	672	713	751
Likviditetsdagar 1)	34,5	38,1	36,2	39,4	40,8	41,5
Balanslikviditet 2)	149	158	156	162	166	171
Rörelsekapital (Mnkr) 3)	774	909	890	980	1050	1124

1. Antal dagar som de likvida medlen vid respektive årsskifte räcker för kommunens utbetalningar
2. Med balanslikviditet avses omsättningstillgångar/kortfristiga skulder
3. Med rörelsekapital avses omsättningstillgångar minus kortfristiga skulder

Kommunen har en outnyttjad kontokredit på 2 350 miljoner kronor. Dessutom finns för internbanksverksamheten avtal avseende kreditlöften på sammanlagt 900 miljoner kronor.

Pensionsåtagande

	Bokslut 2023	Budget 2023	Prognos augusti 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Avsättningar till pensioner	449	579	608	633	625	629
Pensionsförpliktelse äldre än 1998, ansvarsförbindelse	1 306	1 359	1 331	1 285	1 218	1 164
Totalt	1 755	1 939	1 938	1 918	1 843	1 794
Finansiella placeringar för pensioner	1 010	1 025	1 089	1 114	1 152	1 196
Summa återlån	745	914	849	804	691	598

Ur ett riskperspektiv är det viktigt att även beakta den del av det totala pensionsåtagandet som redovisas som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen (pensionsförpliktelser äldre än 1998).

Kommunen har avsatt likvida medel med 433 miljoner kronor i en pensionsmedelsförvaltning för att säkerställa det ökade behovet av likviditet i samband med de ökade pensionsutbetalningarna från pensionsförpliktelsen.

Från 2014 har likvida medel uppgående till 172 mnkr avsatts för finansiering av pensionsskuld upparbetat från och med 1998.

Känslighetsanalys

	Budget 2025
Ränteförändring med 1 % på låneskulden	18,0
Ränteförändring med 1 % påverkar ränteintäkter med	0,0
Löneförändring med 1 % inklusive PO samtlig personal i kommunen	37,1
Bruttokostnadsförändring med 1 %	57,6
Förändrad utdebitering med 1 kr	170,3
Förändring av befolkningen i kommunen, 100 personer	6,5
10 heltidstjänster (32 000 kr/månad) inkl PO	5,4

I ovanstående sammanställning redovisas hur ett antal faktorer påverkar kommunens ekonomi. Där går bland annat att utläsa att varje procents löneökning innebär en ökad kostnad för kommunen på ca 37,7 mnkr. En procents förändring av kommunens verksamhetskostnader motsvarar ca 57,6 mnkr. En skattehöjning med 1 krona ger ca 170,3 mnkr, alltså drygt 17 mnkr per 10-öring. En befolkningsförändring med 100 invånare innebär ca 6,5 mnkr i ökade eller minskade skatteintäkter och statsbidrag. Tio heltidstjänster med beräknad genomsnittslön på 32 000 kr/månad motsvarar ca 5,4 mnkr.

Sammanfattande kommentarer

Den finansiella analysens syfte är att identifiera eventuella problem. Följande kan härledas ur den finansiella analysen.

1. Kommunen har under perioden planerade resultat som, enligt beslutad riktlinje, når god ekonomisk hushållning år 2025 samt även under planåren 2026–2027.
2. Kommunens investeringsnivå under redovisad period medför ett behov av ökad upplåning med 1 750 mnkr. Från utgången av 2023 uppgick låneskulden till 1 245 mnkr och vid 2027 års utgång beräknas låneskulden ha ökat till 3 245 mnkr.
3. Den ökade nyupplåningen tillsammans med ökade avskrivningskostnader medför en ökad finansiell belastning för framtiden.

5 Sammanställning driftbudget 2025 med plan 2026–2027

5.1 Sammanställning driftbudget per nämnd

Mnkr	Budget 2024	Budget 2025			Plan 2026	Plan 2027
	Kommun- bidrag	Kostnader	Intäkter	Kommun- bidrag	Kommun- bidrag	Kommun- bidrag
Barn- och utbildningsnämnden	1 590,3	1 623,4	64,2	1 559,2	1 571,4	1 592,4
Kommunrevisionen	3,5	3,5	0,0	3,5	3,6	3,7
Kommunstyrelsen	284,2	336,5	16,7	319,8	310,5	316,4
KS - Intäktsfinansierad vh	0,0	110,9	110,9	0,0	0,0	0,0
KS - Jämtlands Gymnasieförbund	325,8	332,3	0,0	332,3	346,0	355,6
KS - Jämtlands Räddningstjänstförbund	53,1	53,4	0,0	53,4	55,1	56,8
KS- Besparingskrav	-25,0	0,0	15,0	-15,0	-15,5	-16,1
KS - Hyresbuffert	15,0	25,5	0,0	25,5	57,4	89,8
KS - Kostnadsbuffert	118,1	71,4	0,0	71,4	78,7	102,4
KS - Lönebuffert	10,4	35,1	0,0	35,1	36,3	37,6
KS - Politisk buffert	0,0	20,0	0,0	20,0	20,7	21,4
Kultur- och fritidsnämnden	247,0	246,0	1,8	244,2	246,8	248,5
KFN - Intäktsfinansierad verksamhet	-3,3	25,0	28,3	-3,3	-3,4	-3,4
Miljö- och samhällsnämnden	67,6	111,0	39,1	71,9	70,8	71,7
Social- och arbetsmarknadsnämnden	477,1	591,8	113,1	478,7	484,2	491,0
Tekniska nämnden	164,4	186,9	17,7	169,2	170,3	171,8
TN - Intäkts- och taxefinansierad vh	-1,7	1 771,8	1 773,5	-1,7	-1,7	-1,8
Valnämnden	0,7	0,1	0,0	0,1	2,2	0,2
Vård- och omsorgsnämnden	1 861,8	2 012,6	132,2	1 880,4	1 923,2	1 956,9
Överförmyndarnämnden	16,1	14,5	0,0	14,5	15,0	15,5
Interna poster mellan nämnderna	0,0	610,0	610,0	0,0	0,0	0,0
Totalt	5 205,1	8 181,7	2 922,5	5 259,2	5 371,7	5 510,5

5.2 Exploateringsbudget

Inkomster under 2025 beräknas uppgå till 28 miljoner kronor och utgifterna till 49 miljoner kronor. För 2026 beräknas inkomsterna uppgå till 40 miljoner och utgifterna till 65 miljoner kronor. 2027 beräknas inkomsterna uppgå till 46 miljoner kronor och utgifterna till 48 miljoner kronor. Exploateringsverksamheten beräknas resultatföra 2,5 miljoner kronor för samtliga år.

6 Sammandrag investeringsbudget 2025 med plan 2026–2027

6.1 Investeringsbudget i sammandrag

Total budget per nämnd (mnr)	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Barn- och utbildningsnämnden	10	12	18
Kommunstyrelsen	68	46	43
Kommunstyrelsen - Affärsområde Fastighet	411	535	486
Kultur- och fritidsnämnden	51	10	19
Miljö- och samhällsnämnden	1	1	1
Social- och arbetsmarknadsnämnden	1	1	1
Tekniska nämnden - Skattefinansierat	162	111	66
Tekniska nämnden - Taxefinansierat	281	279	433
Vård- och omsorgsnämnden	19	35	23
TOTALT	1 004	1 030	1 090

Total budget per finansieringsform (mnr)	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Skattefinansierade investeringar	723	751	656
Taxefinansierade investeringar	281	279	433
TOTALT	1 004	1 030	1 090

Total budget per mål (mnr)	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
LS - Kommunens ledning och styrning	20	0	0
H - Hållbarhet - Miljömässig, social och ekonomisk	15	5	3
K - Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare	270	237	164
NT - Näringsliv och tillväxt	0	0	0
I - Infrastruktur	435	365	491
A - Ett aktivt liv	52	93	52
U - Utbildning	107	109	168
TS - Trygghet och stöd	105	222	213
TOTALT	1 004	1 030	1 090

Total budget per processgrupp (mnr)	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Allmän fritidsverksamhet	12	1	1
Allmän kurtulverksamhet	0	0	0
Avfall och återvinning	11	1	3
Bibliotek	0	70	30
Drift av sport- och fritidsanläggningar	35	20	21
Fritidsgårdar	3	0	0
Fysisk planering och byggnadsväsen	0	0	0
Förskola	2	0	0
Gator, vägar och parkering	130	69	37
Grundskola	77	17	95
Grundskola/förskola	29	92	72
Hantera fastighetsbildning	0	2	0
Insatser för vuxna	105	222	213
Inventariehantering	48	51	54
IT-plattform och drift	1	0	0
Lantmäteri och kartarbete	1	1	1
Ledning	20	0	0
Lokalförsörjning och fastighetsunderhåll	190	147	78
Mark och exploatering	10	5	5
Minska miljö- och klimatpåverkan	15	5	3
Parkförvaltning	17	12	15
Systemförvaltning och IT-arkitektur	31	37	33
Tillhandahålla välfärdsteknik	1	0	0
Vatten och avlopp	268	279	431
TOTALT	1 004	1 030	1 090

Belopp i 2025 års nivå.

Utifrån det uppdrag som givits om att ta fram en koldioxidbudget har de investeringar som bidrar till att kommunens klimatmål om att bli fossilfri år 2025 märkts upp i Investeringsbudgeten. Dessa är markerade med grönt. Även investeringar som uppfyller kraven i kommunens ramverk för gröna obligationer har markerats särskilt och är markerade i gult. De investeringar som både bidrar till kommunens klimatmål samt uppfyller kraven för gröna obligationer är markerade i orange.

6.2 Större investeringsobjekt

Investering i mnkr	Total budget per objekt	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Biblioteket, renovering	**	x	x	x
Brandskydd/Ersättningsbostäder/Nya LSS-bostäder	*	17	72	50
Brunflo Södra	**	x	x	x
Brunflo ÅVC	**	x	-	-
Datorer	*	14	15	15
Häggenåsskolan/Skogsglantan	162	20	82	57
Kretsloppspark	**	x	-	-
Ledningsnät, sanering	*	24	25	27
Minnesgårde vattenverk inkl nytt råvattenintag	1 699	208	233	371
Norra skolan, ventilation	**	x	-	-
Ottfjällets förskola	92	2	0	0
Politisk investeringspott	20	20	-	-
Rådhuset renovering hus A	142	95	-	-
Rådhuset renovering hus A, tak och fönster	**	-	x	-
Solliden kök	17	17	31	0
SÄBO	**	0	0	45
SÄBO Solliden	315	69	135	110
Trafikplats Odenskog	*	43	7	1
Treälvsskolan	45	36	-	-
Underhåll	*	62	64	66
Underhållsbeläggning	*	14	14	15
Vallaskolan	**	x	x	x
Östbergsskolan	**	x	x	x
Östersundslänken	96	44	13	0
SUMMA	2 588	683	691	756

Belopp i 2025 års nivå.

* = Total budget för hela projektet finns ej då budget är beslutad per år eller objekt

** = Total budget ännu ej beslutad

- = Projektet har inga planerade investeringsmedel det aktuella året

x = Projektet har planerade investeringsmedel det aktuella året

7 Finansiell plan 2025–2027

7.1 Resultatbudget

RESULTATBUDGET 2025-2027						
Tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Prognos augusti 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Verksamhetens intäkter	1 193 500	909 093	910 100	960 093	927 093	936 093
varav intäkter exploatering:		14 000		44 500	2 500	2 500
Intäktsförstärkning						
Verksamhetens kostnader	-5 747 800	-5 691 479	-5 659 300	-5 758 097	-5 846 082	-6 005 125
Avskrivningar	-296 000	-343 790	-343 800	-336 184	-347 491	-352 515
VERKSAMHETENS NETTO- KOSTNADER	-4 850 300	-5 126 176	-5 093 000	-5 134 188	-5 266 480	-5 421 547
Skatteintäkter	3 493 700	3 567 855	3 574 500	3 748 931	3 919 386	4 089 477
Gen. statsbidrag och utjämning	1 383 400	1 460 925	1 491 800	1 525 250	1 544 830	1 547 470
SKATTEINTÄKTER OCH GENERELLA STATSBI DRAG	4 877 100	5 028 780	5 066 300	5 274 181	5 464 216	5 636 947
VERKSAMHETENS RESULTAT	26 800	-97 396	-26 700	139 993	197 736	215 400
Finans. intäkter, likviditet m m	933 200	36 100	599 900	26 100	40 300	45 000
Finansiella intäkter Internbank		291 600		282 900	311 900	354 200
Aktieutdelning Östersunds Rådhus AB		171 940				
Finansiella kostnader, lån m m	-316 700	-53 600	-403 100	-46 800	-60 000	-76 900
Finansiella kostnader Internbank		-258 320		-244 020	-269 720	-311 020
Finans kostn, ökn pens.skuld		-44 687		-22 111	-7 369	-17 951
RESULTAT FÖRE EXTRA- ORDINÄRA POSTER	643 300	45 637	170 100	136 062	212 847	208 729
Extraordinära poster						
ÅRETS RESULTAT	643 300	45 637	170 100	136 062	212 847	208 729
Varav för oförutsedda behov:						

7.2 Balansbudget

BALANSBUDGET 2025-2027	Bokslut 2023	Budget 2024	Prognos Aug 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Tkr						
TILLGÅNGAR						
<u>Im- och Materiella anläggningstillgångar</u>						
Immateriella anläggningstillgångar	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100
Mark, byggnader, anläggningar	4 952 200	5 437 111	5 356 300	5 957 261	6 571 555	7 235 156
Maskiner och inventarier	295 000	348 879	339 900	406 673	474 928	548 662
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>						
Aktier och andelar	656 100	656 100	660 300	660 300	660 300	660 300
Pensionsmedelsförvaltning						
Långfristig fordran	4 500	4 500	4 400	4 400	4 400	4 400
Utlåning Internbank	6 850 000	7 930 000	7 950 000	8 400 000	8 400 000	8 400 000
Bidrag infrastruktur	7 600	6 500	6 500	5 400	4 300	3 200
Summa anläggningstillgångar	12 766 500	14 384 190	14 318 500	15 435 134	16 116 583	16 852 818
<u>Omsättningstillgångar</u>						
Exploateringstillgångar	75 600	80 939	84 900	105 900	130 900	132 900
Förråd m.m.	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200
Kortfristiga placeringar	1 062 400	1 104 800	1 119 300	1 149 100	1 180 800	1 213 400
Varav finansiella placeringar för pension	1 009 900	1 024 600	1 089 000	1 113 600	1 152 400	1 195 900
Kortfristiga fordringar	665 200	665 200	671 400	631 400	604 400	604 400
Kassa och bank	549 500	636 688	592 400	673 266	713 734	752 493
Summa omsättningstillgångar	2 354 900	2 489 827	2 470 200	2 561 866	2 632 034	2 705 393
SUMMA TILLGÅNGAR	15 121 400	16 874 017	16 788 700	17 997 000	18 748 617	19 558 211
SKULDER, AVSÄTTNINGAR OCH EGET KAPITAL						
Eget kapital	4 788 200	4 833 837	4 958 300	5 094 362	5 307 209	5 515 938
därav årets resultat	643 300	45 637	170 100	136 062	212 847	208 729
Avsättning för pensioner	448 900	579 180	607 700	633 238	625 308	629 473
Övriga avsättningar	73 300	73 300	71 400	71 400	71 400	71 400
Upplåning Internbank	8 095 000	9 675 000	9 445 000	10 495 000	11 045 000	11 645 000
-varav kommunens lån	1 245 000	1 745 000	1 495 000	2 095 000	2 645 000	3 245 000
Övriga långfristiga skulder	68 900	68 900	63 900	63 900	63 900	63 900
Investeringsbidrag	66 500	63 200	61 800	58 500	55 200	51 900
Kortfristiga skulder	1 580 600	1 580 600	1 580 600	1 580 600	1 580 600	1 580 600
SUMMA SKULDER, AVSÄTTNINGAR OCH EGET KAPITAL	15 121 400	16 874 017	16 788 700	17 997 000	18 748 617	19 558 211
Soliditet inkl pensionsskuld fr o m 1998	31,7%	28,6%	29,5%	28,3%	28,3%	28,2%
Soliditet inkl pensionsskuld fr o m 1998 och ansvarsförbindelse	23,0%	20,6%	21,6%	21,2%	21,8%	22,3%
Ansvarsförbindelse pensioner	1 305 600	1 359 388	1 330 500	1 284 681	1 218 099	1 164 112

7.3 Kassaflödesbudget

KASSAFLÖDESBUDET 2025-2027	Bokslut 2023	Budget 2024	Prognos aug 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Tkr						
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN						
Årets resultat	643 300	45 637	170 100	136 062	212 847	208 729
Justering för av- och nedskrivningar	296 000	343 790		336 184	347 491	352 515
Upplösning investeringsbidrag	-3 300	-3 300		-3 300	-3 300	-3 300
Justering förändring pensionsavsättning	111 100	130 280		25 538	-7 930	4 165
Upplösning bidrag infrastruktur	1 100	1 100		1 100	1 100	1 100
Just för övr ej rörelsek.påverk. poster	-60 300	-8 000	457 300	-42 000		
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>	<i>987 900</i>	<i>509 507</i>	<i>627 400</i>	<i>453 584</i>	<i>550 208</i>	<i>563 209</i>
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	-152 800		-6 200	40 000	27 000	
Ökning /minskning förråd	300		0			
Förändring anslutningsavgifter	2 900		-3 000			
Förändring exploateringstillgångar	5 900		-9 300			
Förändring omsättningstillgångar	-22 400	-42 400	-20 200	-29 800	-31 700	-32 600
Ökning/minskning kortfristiga skulder	-418 100		0			
<i>Kassaflöde från löpande verksamh</i>	<i>403 700</i>	<i>467 107</i>	<i>588 700</i>	<i>463 784</i>	<i>545 508</i>	<i>530 609</i>
INVESTERINGSVERKSAMHETEN						
Nettoinvesteringar	-879 400	-882 580	-792 800	-1 003 918	-1 030 040	-1 089 850
Försäljn av mat. anlägg.n.tillgångar	7 900		1 400			
Invest. i immateriella anlägg.n.tillgångar						
Invest. i finans. anlägg.n.tillgångar	-400		-4 500			
Försäljn av finans anlägg.n.tillgångar	2 900					
Investeringar i exploateringstillgångar		-47 589		-49 000	-65 000	-48 000
Försäljning av exploateringstillgångar		50 250		70 000	40 000	46 000
<i>Kassaflöde från invest.verksamh.</i>	<i>-869 000</i>	<i>-879 919</i>	<i>-795 900</i>	<i>-982 918</i>	<i>-1 055 040</i>	<i>-1 091 850</i>
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN						
Uptagna lån Internbank	1 650 000	1 580 000	1 350 000	1 050 000	550 000	600 000
<i>Varav kommunen</i>		<i>500 000</i>		<i>600 000</i>	<i>550 000</i>	<i>600 000</i>
Amortering internbank	-900					
<i>Varav kommunen</i>						
Nyupptagna lån intäktsfinans verks						
Förändring av långfristiga fordringar	-1 353 400	-1 080 000	-1 099 900	-450 000		
Investeringsbidrag	4 800					
Förändring medfinansiering infrastruktur						
Minskning av långfristiga fordringar			0			
<i>Kassaflöde från finans.verks.h</i>	<i>300 500</i>	<i>500 000</i>	<i>250 100</i>	<i>600 000</i>	<i>550 000</i>	<i>600 000</i>
ÅRETS KASSAFLÖDE	-164 800	87 188	42 900	80 866	40 468	38 759
Likvida medel vid årets början	714 300	1 092 100	549 500	592 400	673 266	713 734
Likvida medel vid årets slut	549 500	1 179 288	592 400	673 266	713 734	752 493

8 Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktiges beslut om Mål och budget 2025 med flerårsplan 2026–2027.